

Zväz múzeí na Slovensku
Banská Bystrica 2017

ISBN: 978-80-971748-1-1
EAN: 9788097174811

**Autorské právo
v múzejnej praxi**

malé
metodické
materiály

Autorské právo v múzejnej praxi

Banská Bystrica 2017

Autorské právo v múzejnej praxi

Zostavovateľ:
Viera Majchrovičová

Autori:
Richard Bednárík, 2017
(2., 3.1, 3.2, 4.1, 4.2, 5.1, 5.2, 6.1, 6.2, 7.1, 7.2, 8.1, 8.2, 9., 10.)

Viera Majchrovičová, 2017
(1., 3.3, 4.3, 5.3, 6.3, 7.3, 8.3)

Recenzenti:
Jana Veselská
Lenka Topľanská

Obálka a grafická úprava:
Matúš Lányi

Redakčné úpravy:
Richard Bednárík
Viera Majchrovičová

Vydavateľ:
Zväz múzeí na Slovensku, Banská Bystrica

Prvé vydanie: 2017

Autorské práva vyhradené.

Náklad: 250 ks
Publikáciu z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.
Tlač: Renesans, spol. s r. o., Zigmundikova 16, 902 01 Pezinok

ISBN: 978-80-971748-1-1

u. fond
na podporu
umenia

Publikáciu z verejných zdrojov
podporil Fond na podporu umenia

Zväz múzeí na Slovensku

Obsah

7	Skratky a značky
9	Predhovor
11	1. Základné odborné činnosti v múzeu
13	2. Autorskoprávna ochrana
13	2.1. Pramene právnej úpravy
16	2.2. Prvky právneho vzťahu
17	2.3. Objekt
20	2.4. Subjekt
21	2.5. Obsah
25	2.6. Vlastnícke právo
27	2.7. Výnimky a obmedzenia
28	2.8. Doba ochrany
29	2.9. Databáza
32	2.10. Zamestnanecké dielo
35	3. Nadobúdanie zbierkových predmetov
35	3.1. Zákonné vymedzenie
35	3.2. Autorskoprávne súvislosti nadobúdania zbierkových predmetov
40	3.3. Súvisiaca múzejná dokumentácia s dôrazom na AZ
43	4. Odborná evidencia zbierkových predmetov a vyradovanie zbierkových predmetov z odbornej evidencie
43	4.1. Zákonné vymedzenie
43	4.2. Autorskoprávne súvislosti odbornej evidencie a vyradovania zbierkových predmetov
48	4.3. Súvisiaca múzejná dokumentácia s dôrazom na AZ
49	5. Odborná revízia zbierkových predmetov
49	5.1. Zákonné vymedzenie
49	5.2. Autorskoprávne súvislosti odbornej revízie zbierkových predmetov
50	5.3. Súvisiaca múzejná dokumentácia s dôrazom na AZ
51	6. Bezpečnosť zbierkových predmetov
51	6.1. Zákonné vymedzenie
51	6.2. Autorskoprávne súvislosti bezpečnosti zbierkových predmetov
53	6.3. Súvisiaca múzejná dokumentácia s dôrazom na AZ
55	7. Odborná ochrana zbierkových predmetov
55	7.1. Zákonné vymedzenie

55	7.2. Autorskoprávne súvislosti odbornej ochrany zbierkových predmetov
59	7.3. Súvisiaca múzejná dokumentácia s dôrazom na AZ
63	8. Vedecko-výskumná činnosť
63	8.1. Základné vymedzenie
63	8.2. Autorskoprávne súvislosti vedecko-výskumnej činnosti
66	8.3. Súvisiaca múzejná dokumentácia s dôrazom na AZ
69	9. Prezentácia zbierkových predmetov
70	9.1. Verejné vystavenie zbierkových predmetov
71	9.2. Propagácia výstavy
73	9.3. Digitalizácia a použitie zbierkových predmetov
75	9.4. Sprístupnenie zbierkových predmetov verejnosti
76	9.5. Osirelé diela
81	9.6. Rozšírená hromadná licenčná zmluva
82	9.7. Popis súvisiacej múzejnej dokumentácie s dôrazom na AZ
85	10. Licencie Creative commons
85	10.1. Základná charakteristika a spôsob ich využitia
89	10.2. Obmedzenie aplikácie verejných licencií
93	Pramene
97	Vecný register

Skratky a značky

a pod.	a podobne
atď.	a tak ďalej
AZ	zákon č. 185/2015 Z.z. Autorský zákon v znení zákona č. 125/2016 Z.z. o niektorých opatreniach súvisiacich s prijatím Civilného sporového poriadku, Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku a o zmene a doplnení niektorých zákonov
EÚ	Európska únia
MKSR	Ministerstvo kultúry SR
napr.	napríklad
Občiansky zákonník	zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov
OKS	organizácia kolektívnej správy
PDV	právo duševného vlastníctva
resp.	respektíve
Smernica o osirelých dielach	smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/28/EÚ z 25. októbra 2012 o určitých povolených spôsoboch použitia osirelých diel
SR	Slovenská republika
t.j.	to jest
ÚOOÚ	Úrad na ochranu osobných údajov SR
Výnos MK SR	Výnos Ministerstva kultúry Slovenskej republiky z 10. augusta 2015 č. MK-2544/2015-110/11648 o podrobnostiach vykonávania základných odborných činností v múzeách a v galériách a o evidencii predmetov kultúrnej hodnoty
Zákon o znalcoch	zákon č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
ZMG	zákon č. 206/2009 Z.z. o múzeách a o galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov

Predhovor

„Kultúra je charakteristikou a znalosťou určitej skupiny ľudí definovanej všetkým od jazyka, náboženstva, druhu kuchyne, sociálnych návykov, hudby a umenia.“¹ Aj takto by sa dala definovať jedna z najdôležitejších zložiek každého štátu, územia alebo inej organizovanej spoločenskej skupiny. Ide o množinu poznatkov, ktoré dokumentujú historický vývoj a skúsenosti a častokrát sú základom vzdelania odovzdaného ďalším generáciám. Preto aj právnu úpravu týkajúcu sa zbierkových predmetov, ich ochrany a regulácie prístupu k nemu, je nevyhnutné vnímať v širších spoločenských súvislostiach.

Múzeá sú ako pamäťové a fondové inštitúcie ochrancami významných prejavov určitej doby. Tieto prejavy sú zhmotnené v podobe zbierkových predmetov najrôznejšej formy. V rámci svojich aktivít sa múzeá často stretávajú s problematikou autorských práv, ktorá sa na uchovávané predmety môže vzťahovať. V modernom digitálnom svete je dostupných veľa možností ako osloviť potenciálne publikum a prezentovať zbierkové predmety. Samotná prezentácia je ale až výslednou činnosťou, ktorej predchádza nadobudnutie zbierkového predmetu, jeho katalogizácia a následne aj odborné uloženie. Aj pri týchto činnostiach možno nájsť prepojenie s problematikou autorských práv.

Cieľom publikácie je jednoduchým a prehľadným spôsobom poukázať a vysvetliť prepojenie činností múzea s autorskoprávnou ochranou. Či už ide o identifikáciu obdobia vzniku autorského diela, aplikáciu výnimiek a obmedzení alebo dopad zamestnaneckého režimu, základná orientácia v týchto oblastiach je aktuálne nevyhnutnou. Primárne sa v publikácií v rámci predmetov ochrany chránených autorským zákonom zameriavame na autorské diela, s ktorými sa múzeá stretávajú najčastejšie. Parciálne sa v niektorých oblastiach, ako katalogizácia zbierkových predmetov alebo digitalizácia, zameriavame aj na iné predmety ochrany, akými sú napríklad audiovizuálne záznamy alebo databázy.

1 ZIMMERMANN, K. A. *What is Culture? Definition of Culture* [online]. <http://www.livescience.com/21478-what-is-culture-definition-of-culture.html> [cit. 25.2.2017].

1. Základné odborné činnosti v múzeu

V slovenskej legislatíve sa za ostatné roky ustálila charakteristika múzejných odborných činností, v súčasnosti ju definuje ZMG, spolu so svojím vykonávacím predpisom, výnosom MK SR.

Nadobúdanie zbierkových predmetov, ako základ zbierkotvorby, vychádza zo špecializácie múzea, pričom nejde o jednorazový živelný, ale dlhodobý systematický proces. V múzeu je možné nadobúdať predmety kúpou, darom, vlastným výskumom, prevodom správy, zámenou s iným múzeom alebo galériou, pričom nie je možné nadobúdať predmety kultúrnej hodnoty pochádzajúce z trestnej činnosti. Špecifiká má aj nadobúdanie archeologických nálezov, predmetov z prírodných vied, zbraní a pod.

Úlohou odbornej evidencie zbierkových predmetov je jednoznačná identifikácia a určenie vedeckej, historickej, kultúrnej, umeleckej hodnoty každého predmetu jednotlivo. Vyradiť z odbornej evidencie je možné predmet výlučne z dôvodu jeho zničenia alebo odcudzenia, jeho zámeny, trvalého vývozu, vydania oprávnenej osobe alebo ak nezodpovedá profilácii a špecializácii múzea a nezhodnocuje zbierkový fond múzea. Každý dôvod vyradenia obsahuje príslušné zákonné náležitosti.

Odbornou revíziou, ktorá sa vykonáva porovnávaním fyzického stavu zbierkových predmetov s príslušnou dokumentáciou, sa zisťuje aj potreba ich odborného ošetrovania. Komplexná alebo aj čiastková revízia sa vykonáva riadne vymenovanou revíznou komisiou pravidelne (podľa počtu zbierkových predmetov) alebo mimoriadne. Ukončením odbornej revízie zbierkového fondu je vypracovanie záznamu z odbornej revízie s rôznymi odporúčaniami.

Bezpečnosť zbierkových predmetov je zabezpečovaná predovšetkým ochranou a zabezpečením všetkých priestorov, kde sú uložené, tiež bezpečnostnou ochranou pri ich využívaní, vrátane premiestňovania, s cieľom zabrániť ich odcudzeniu, nedovolenej manipulácii alebo aj poškodeniu.

Zachovanie fyzickej podstaty zbierok, vrátane zastavenia, spomalenia procesov ich degradácie, patrí k odbornej ochrane zbierkových predmetov, ktorá je v múzeu zabezpečená vytváraním optimálnych podmienok pri ich odbornom trvalom uložení, štúdiu, preprave a prezentácii, alebo aj odborným ošetrovaním zbierkových predmetov (konzervovanie, reštaurovanie, preparovanie).

S cieľom nadobúdania zbierkových predmetov a ich vedeckého skúmania sa v múzeu vykonáva vedecko-výskumná činnosť. Jej úlohou je nielen priná-

šať nové poznatky, ale aj využitie vedeckej hodnoty zbierok na poznanie vývoja spoločnosti, tiež skúmať postupy pri ich odbornom ošetroení.

Sprístupňovanie zbierkových predmetov a zbierok v múzeu prebieha formou výstav a expozícií, publikačnej a edičnej činnosti a iných odborných, výchovno-vzdelávacích a prezentačných aktivít.

Všetky odborné činnosti majú viac-menej presne definované postupy, vrátane vymedzenej dokumentácie a zodpovedných pracovníkov.

2. Autorskoprávna ochrana

Cieľom pamäťových a fondových inštitúcií, vrátane múzeí, je ochrana zbierkových predmetov tak, aby dokázali uchovať ich historickú hodnotu a sprostredkovať pohľad do minulosti pre ďalšie generácie. Rôzne aktivity, ktoré pamäťové a fondové inštitúcie bežne realizujú v súvislosti so správou zbierkového fondu definuje ZMG a výnos MK SR. Ide o presnú špecifikáciu krokov od úvodného nadobudnutia zbierkového predmetu až po jeho „finálne použitie“ vo forme prezentácie. Netreba ale zabúdať na fakt, že významnú úlohu v procese ochrany zbierkových predmetov zohráva PDV, primárne autorské práva a práva súvisiace s autorským právom, ktoré sa na jednotlivé zbierkové predmety môžu vzťahovať.

Veľmi zjednodušene by sme za cieľ PDV mohli považovať ochranu duševnej (tvorivej, kreatívnej) tvorby pred neoprávneným využívaním. Prostredníctvom právnej ochrany sa snažíme vytvoriť prostredie, v ktorom môžu rôzne subjekty slobodne tvoriť, rozvíjať svoje schopnosti a generovať príjem ako odmenu za vytvorenie a ďalšie používanie výsledkov ich činnosti. V prípade, ak by autorskoprávna ochrana v spoločnosti neexistovala, ťažko by sme mohli očakávať veľký rozvoj kreatívnych oblastí. Napríklad spisovateľ by v prípade napísania knihy nevedel garantovať jej ochranu a vytvorenie funkčného modelu generovania príjmu.

Je potrebné zdôrazniť, že v kontexte pamäťových a fondových inštitúcií je najväčším obmedzením súvisiacim s autorskoprávnou ochranou zbierkových predmetov práve limitovanie ich ďalšej prezentácie. Ak je niektorý zo zbierkových predmetov zároveň aj autorským dielom, je potrebné sa bližšie pozrieť na dovolené spôsoby jeho ďalšieho použitia, napr. či je možné digitálnu formu zbierkového predmetu umiestniť na webovej stránke alebo nie, resp. či možno vyhotoviť rozmnoženiny zbierkového predmetu a ďalej ich šíriť.

2.1. Pramene právnej úpravy

PDV je širším pojmom ako autorské právo, pričom z pohľadu štruktúry je PDV tvorené **dvomi základnými oblasťami**, a to:

- 1) oblasť kultúry – sem zaraďujeme autorské právo a práva súvisiace s autorským právom,
- 2) oblasť priemyslu – do tejto časti patrí právo priemyselného vlastníctva.

Vzhľadom na obsahové zameranie múzeí sa budeme v rámci ďalších častí publikácie venovať výlučne autorskému právu a právam súvisiacim s autorským právom. Ide o oblasť, ktorá má hlavné prepojenie so zbierkovými predmetmi, evidovanými ako súčasť múzejnej činnosti.

Hlavným právnym predpisom regulujúcim oblasť autorského práva a práv súvisiacich s autorským právom je **AZ**. Ide o nový právny predpis s účinnosťou od 1.1.2016, ktorý priniesol viacero zmien tak do oblasti výnimiek a obmedzení, zmluvného práva, ako aj regulácie OKS.

Z dôvodu historického nadobúdania zbierkových predmetov je potrebné v niektorých prípadoch pracovať aj s historickými právnymi predpismi. Dôvodom môže byť posudzovanie spôsobu nadobudnutia zbierkového predmetu, resp. obsahu uzatvorenej licenčnej zmluvy. **K historickým právnym predpisom upravujúcim oblasť autorského práva a práv súvisiacich s autorským právom možno zaradiť:**

- zákon č. 618/2003 Z. z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon) v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 383/1997 Z. z. Autorský zákon a zákon, ktorým sa mení a dopĺňa Colný zákon v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 35/1965 Zb. o literárnych, vedeckých a umeleckých dielach (autorský zákon) v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 115/1953 Zb. o autorskom práve (autorský zákon) v znení neskorších predpisov.

Autorské práva a práva súvisiace s autorským právom sú predmetom regulácie aj na medzinárodnej úrovni. V prípade, ak SR pristúpila k niektorému z medzinárodných dohovorov, je pri tvorbe vnútroštátnych právnych predpisov, napr. AZ, obmedzená vo voľnosti právnej úpravy. Nemožno teda prijať znenie AZ, ktoré by vyslovene odporovalo základným pravidlám v medzinárodnom dohovore. **K významným medzinárodným dohovorom možno zaradiť:**

- Bernský dohovor o ochrane literárnych a umeleckých diel,
- Zmluva WIPO o autorských právach (WCT),
- Zmluva WIPO o výkonoch a zvukových záznamoch (WPPT).

Je dôležité tiež upozorniť na záväzky SR, ktoré vyplývajú z členstva v EÚ. Oblasť autorského práva a práv súvisiacich s autorským právom je výrazne re-

guloaná prostredníctvom smerníc EÚ. Preto je SR pri vytváraní AZ výrazne obmedzovaná rozsahom možných zmien. Jednoducho povedané, AZ nemôže obsahovať ustanovenia, ktoré zakazuje európske alebo medzinárodné právo, na druhej strane musí obsahovať povinné ustanovenia týchto prameňov práva.

K významným smerniciam EÚ je potrebné zaradiť:

- smernica 2001/29/ES Európskeho parlamentu a Rady z 22. mája 2001 o zosúladení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti,
- smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/48/ES z 29. apríla 2004 o vymožitelnosti práv duševného vlastníctva,
- smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/28/EÚ z 25. októbra 2012 o určitých povolených spôsoboch použitia osirelých diel,
- smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/26/EÚ z 26. februára 2014 o kolektívnej správe autorských práv a práv súvisiacich s autorským právom a o poskytovaní multiteritoriálnych licencií na práva na hudobné diela na online využívanie na vnútornom trhu.

Netreba zabúdať, že AZ je osobitným právnym predpisom upravujúcim veľmi špecifickú oblasť práva. Oblasti ako právna subjektivita, právny úkon, zodpovednosť za škodu, bezdôvodné obohatenie a pod. sú upravené vo všeobecnom právnom predpise. **Pri riešení autorskoprávnych otázok je často potrebné zohľadniť minimálne:**

- zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (v niektorých prípadoch).

Vyššie uvedený výpočet nie je úplnou sumarizáciou všetkých právnych predpisov, či už vnútroštátneho alebo medzinárodného práva. Ide skôr o výber najdôležitejších oblastí, regulujúcich bežné aktivity múzejnej činnosti, ktoré je potrebné zohľadniť pri posudzovaní ďalšieho používania zbierkových predmetov².

2 K vysvetleniu autorskoprávnej ochrany pozri aj MKSR. *Metodický manuál č. 16. Metodický manuál pre zabezpečenie digitálnych práv*. 2009, 117 s. [online]. http://www.opis.culture.gov.sk/uploads/e1/24/e12400b9d15aa6876a0cae0d02300274/16_metodicky_manual_pre_zabezpecenie-digitalnych-prav.pdf [cit. 27.1.2017].

2.2. Prvky právneho vzťahu

Každý právny vzťah, s ktorým sa možno v praxi stretnúť pozostáva z istých prvkov. Základným prvkami právneho vzťahu sú:

- subjekt,
- objekt,
- obsah.

Príklad

Osoba si v obchode s elektronikou ide zakúpiť nový mobilný telefón. Po výbere si mobilný telefón zoberie, príde k pokladni a zaplatí. Predávajúci mu odovzdá pokladničný blok a zabalený telefón.

Ide o veľmi jednoduchý praktický príklad, na ktorom si môžeme vysvetliť identifikáciu prvkov právneho vzťahu. Vyššie uvedený príklad možno rozčleniť nasledovne:

- 1) Subjekt – kupujúci, predávajúci,
- 2) Objekt – mobilný telefón,
- 3) Obsah – rôzne práva a povinnosti zmluvných strán, v našom príklade právo na úhradu kúpnej ceny za telefón, povinnosť odovzdať telefón kupujúcemu po úhrade kúpnej ceny, atď.

Rovnaké prvky právneho vzťahu vieme identifikovať aj pri vzniku predmetov ochrany chránených autorským právom alebo právami súvisiacimi s autorským právom. Preto je potrebné zodpovedať otázky ako:

- 1) Čo môže byť chránené autorským právom a právami súvisiacimi s autorským právom? (Objekt)
- 2) Kto môže vytvárať predmety chránené autorským právom a právami súvisiacimi s autorským právom? (Subjekt)
- 3) Aké práva vznikajú, ak je nejaký predmet chránený autorským právom a právami súvisiacimi s autorským právom? (Obsah)

Príklad

Odborník na oblasť gotiky sa rozhodne využiť svoje dlhoročné skúsenosti a vo svojom voľnom čase napíše odbornú publikáciu. Publikáciu chce šíriť prostredníctvom kníhkupectiev. Nájde vydavateľa, ktorý zabezpečí finálnu úpravu, tlač publikácie a jej distribúciu.

Ide o zložitejšiu právnu situáciu, ale zjednodušene by sme mohli identifikovať nasledovné prvky právneho vzťahu:

- 1) Subjekt – odborník a vydavateľ,
- 2) Objekt – publikácia z oblasti gotiky,
- 3) Obsah – práva a povinnosti vzťahujúce sa na právny vzťah medzi odborníkom a vydavateľom.

2.3. Objekt

Základnou otázkou posudzovania autorských práv a práv súvisiacich s autorským právom je identifikácia objektu – predmetu, ktorý môže byť chránený. V rámci AZ možno identifikovať nasledovné chránené predmety:

- autorské dielo,
- umelecký výkon,
- audiovizuálny záznam,
- zvukový záznam,
- vysielanie,
- databáza.

Všetky uvedené predmety musia spĺňať základné definičné znaky, aby sme o vzniku právnej ochrany vôbec mohli hovoriť. Autorské dielo možno považovať za najrozšírenejšiu formu právnej ochrany, s ktorou sa múzeá v praxi stretávajú, a preto sa jej budeme venovať podrobnejšie.

2.3.1. Čo je chránené ako autorské dielo

Základnú definíciu autorského diela nájdeme v § 3 ods. 1 AZ, podľa ktorej je potrebné aby išlo o:

- dielo z oblasti literatúry, umenia, vedy,
- dielo jedinečné, ktoré je
- výsledkom tvorivej duševnej činnosti,
- vnímateľné zmyslami,
- vytvorené fyzickou osobou a
- nie je vylúčené z autorskoprávnej ochrany.

Samotná identifikácia a splnenie podmienok vzniku autorského diela v praxi je azda najzložitejšou právnou otázkou. Pomerne jednoznačné je zameranie na oblasť literatúry, umenia alebo vedy, pod ktoré vieme podradiť rôzne predmety, ako literárne diela (či už beletria alebo vedecká literatúra), výsledky analýz, obrazy, sochy, a mnohé iné. Zložitejšie je posudzovanie prvku jedinečnej tvorivej duševnej činnosti. Z hľadiska jedinečnosti nejde o celosvetovú novosť, ale o vyjadrenie nevyhnutnosti autorovho osobitného (kreatívneho) vkladu do diela. Chránené by preto nemali byť výsledky rutinných činností, kde viaceró osôb musí dospieť k rovnakému výsledku. V prípade sporu je splnenie podmienky jedinečnosti predmetom súdneho dokazovania.

Vnímateľnosť zmyslami je potrebné chápať ako možnosť vnímať dielo niektorým zo zmyslov ako zrak, sluch, a pod. Napríklad, pokiaľ budúci autor iba myslí na text knihy alebo melódiu piesne, nemožno ešte hovoriť o vzniku autorských práv. Ďalším prvkom, ktorý je pomerne jednoduché splniť, je vytvorenie diela fyzickou osobou. Teda len fyzická osoba môže byť autorom.

2.3.2. Čo nie je chránené ako autorské dielo

Autorskoprávna ochrana nie je neobmedzená. Existujú spoločenské situácie, kedy by striktná aplikácia bola neprimeraná vzhľadom na iné práva osôb, napr. právo na informácie, právo na vzdelanie a pod. Preto poslednou podmienkou vzniku právnej ochrany k dielu je jeho nevylúčenie z právnej ochrany AZ.

Negatívne vymedzenie predmetov, ktoré nie sú chránené autorským právom upravuje § 5 AZ, podľa ktorého sa za predmet autorského práva nepovažuje:

- a) *myšlienka, spôsob, systém, metóda, koncept, princíp, objav alebo informácia, ktorá bola vyjadrená, opísaná, vysvetlená, znázornená alebo zahrnutá do diela,*
- b) *text právneho predpisu, úradné rozhodnutie alebo súdne rozhodnutie, technická norma, ako aj spolu s nimi vytvorená prípravná dokumentácia a ich preklad, bez ohľadu na to, či spĺňajú podmienky podľa § 3 ods. 1 AZ,*
- c) *územnoplánovacia dokumentácia, bez ohľadu na to, či spĺňa podmienky podľa § 3 ods. 1 AZ,*
- d) *štátny symbol, symbol obce, symbol samosprávneho kraja; to neplatí, ak ide o dielo, ktoré je podkladom na vytvorenie symbolu,*
- e) *prejav prednesený pri prerokúvaní vecí verejných, bez ohľadu na to, či spĺňa podmienky podľa § 3 ods. 1 AZ,*

- f) *denná správa; dennou správou je informácia o udalosti alebo skutočnosti, pričom za dennú správu sa nepovažuje dielo, ktoré o dennej správe informuje alebo v ktorom je denná správa zahrnutá,*
- g) *dielo tradičnej ľudovej kultúry,*
- h) *výsledok výkonu činnosti znalca, tlmočníka alebo prekladateľa podľa osobitného predpisu.*

Dôvod zavedenia tohto paragrafu do AZ je snahou o vyváženie rôznych práv. Autorské právo je potrebné vyvážiť napr. s právom na informácie a je potrebné zabezpečiť možnosť ďalšej kreatívnej tvorby. Autorské právo by teda nemalo byť neprekonateľnou prekážkou. Jednotlivým vylúčeným predmetom sa priebežne venujeme aj v iných častiach publikácie, osobitne ale chceme upozorniť na § 5 písm. a) AZ. Autorským právom nie je možné chrániť myšlienku, metódu, koncept, informáciu, údaj a pod. Ide o vyjadrenie základného znaku autorského práva, ktoré chráni vyjadrenie myšlienky a nie myšlienku samotnú. Situáciu možno ilustrovať na nasledovnom príklade.

Príklad

Máme knihu, ktorá popisuje príbeh o láske s tragickým koncom. Predmetom ochrany autorským právom je konkrétny text knihy na jednotlivých stranách, ktoré príbeh popisujú. Chránený ale už nie je samotný koncept, resp. myšlienky, ktoré kniha obsahuje. Ktokoľvek sa môže knihou inšpirovať a napísať obdobný príbeh o láske. Nemôže ale skopírovať pôvodný text a šíriť ho pod svojim menom.

Významným je tiež § 5 písm. g) AZ, ktorý vylučuje z autorskoprávnej ochrany dielo tradičnej ľudovej kultúry. Upozorňujeme, že musí ísť o dielo tradičnej ľudovej kultúry vo svojej pôvodnej podobe a nie v podobe tvorivo spracovanej iným autorom (napr. ľudová pieseň spracovaná do modernej podoby).

2.3.3. Iné predmety ochrany

Pre úplnosť je nevyhnutné aspoň stručne vymedziť aj iné predmety ochrany podľa AZ, s ktorými sa múzeá môžu v praxi stretnúť. Súčasťou rôznych múzejných aktivít a programov môže byť vystúpenie spevákov alebo hercov. Výsledok ich činnosti je chránený ako **umelecký výkon**. Podľa § 94 AZ je umeleckým výkonom *predvedenie, prednes alebo iné tvorivé vykonanie umeleckého diela alebo*

diela tradičnej ľudovej kultúry spevom, hraním, recitáciou, tancom alebo iným spôsobom.

Audiovizuálny záznam a zvukový záznam možno vnímať v dvoch podobách. Jednak môže ísť pri niektorých múzeách o pôvodný zbierkový predmet. V niektorých prípadoch môže ísť aj o výstup digitalizácie, kde sa vytvorí nový zvukový záznam spevu alebo sa zaznamená a nahovorí video o zbierkových predmetoch. **Zvukový záznam** je podľa § 107 ods. 1 AZ *záznam zvukov vnímateľný sluchom bez ohľadu na to, akým spôsobom a na akom nosiči sa tieto zvuky zaznamenávajú*. **Audiovizuálny záznam** je podľa § 116 ods. 2 *záznam obrazov sprevádzaných zvukom alebo bez neho, bez ohľadu na to, akým spôsobom a na akom nosiči sa tieto zvuky a obrazy zaznamenávajú*. Audiovizuálnym záznamom je aj záznam audiovizuálneho diela (filmu).

Osobitným predmetom ochrany je aj výsledok činnosti vysielateľov vo forme **vysielania**. Pre múzeá nejde o primárny predmet, s ktorým sa v praxi stretávajú, a preto sa v ďalších častiach publikácie vysielaniu osobitne nevenujeme.

Významným predmetom ochrany, ktorý má význam tak v analógovom ako aj digitálnom svete je **databáza**. Podrobnejšie sa databáze venujeme v osobitnej časti publikácie.

2.4. Subjekt

Ako sme už naznačili vyššie, subjekt je základným prvkom každého právneho vzťahu, vyjadrujúci osobnostnú zložku vzťahu. Autorskoprávna problematika nie je výnimkou a aj v tejto oblasti je významné správne identifikovať, kto môže byť subjektom oprávneným vytvárať najrôznejšie predmety ochrany a komu k týmto predmetom vznikajú práva.

Základným subjektom autorského práva je autor. Definíciu nájdeme v § 13 ods. 1 AZ, podľa ktorého **autorom** je *fyzická osoba, ktorá dielo vytvorila*.

Je potrebné upozorniť, ako už aj vyplýva zo samotnej definície, že autorom môže byť **výhradne fyzická osoba**. V prípade právnických osôb možno uvažovať o vzniku zamestnaneckého režimu, autorom ale zostáva vždy zamestnanec v pozícii fyzickej osoby. Na vznik autorského diela nie je potrebné, aby osoba dosiahla plnoletosť alebo inú vekovú hranicu, resp. vzdelanie, vyučenie, ani inú osobitnú kvalifikáciu. Vytvoriť autorské diela môžu bežne aj deti, ktoré

nemajú plnú spôsobilosť na právne úkony (v prípade detí budú licenčné zmluvy uzatvárať ich zákonní zástupcovia) alebo osoby so zdravotným postihnutím.

AZ obsahuje aj právnu domnienku autorstva. Podľa § 13 ods. 2 AZ sa za autora považuje *fyzická osoba, ktorej meno, priezvisko alebo meno a priezvisko je uvedené na diele alebo vo vzťahu k dielu obvyklým spôsobom ako označenie autora*. V prípade knihy môže ísť napríklad o obal knihy, pri obraze o spodnú časť obrazu, kde býva uvedené meno autora a pod. Ide o vyvrátiteľnú domnienku pripúšťajúcu preukázanie opaku.

V AZ sú definované aj ďalšie subjekty, ktorým vznikajú práva k iným predmetom ochrany. Jedným z takýchto subjektov, je už spomínaný **výkonný umelec**. Podľa § 94 ods. 2 AZ ide o *fyzickú osobu, ktorá osobne podá umelecký výkon tak, že spieva, hrá, predvádza, prednáša alebo inak tvorivo vykonáva umelecké dielo alebo dielo tradičnej ľudovej kultúry, najmä spevák, hudobník, dirigent, herec, tanečník alebo artista*.

Pri zvukových záznamoch je ako osobitný subjekt definovaný výrobca zvukového záznamu. V zmysle § 107 ods. 2 AZ je **výrobcom zvukového záznamu osoba, ktorá iniciovala alebo zabezpečila jeho konečné vyhotovenie**. **Výrobcom audiovizuálneho záznamu** je podľa § 116 ods. 3 AZ *fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá iniciovala alebo zabezpečila jeho konečné vyhotovenie*. V oboch prípadoch môže byť výrobcom tak fyzická ako aj právnická osoba.

K posledným dvom subjektom možno zaradiť vysielateľa a zhotoviteľa tzv. „netvorivej“ databázy. **Vysielateľom** je subjekt realizujúci šírenie diela uskutočňované v rámci programovej služby, ktoré môže byť prijímané verejnosťou prostredníctvom elektronickej komunikačnej siete. **Zhotoviteľom databázy** je podľa § 135 ods. 2 AZ *osoba, ktorá iniciovala a zabezpečila zhotovenie databázy*. Aj v týchto prípadoch môže byť vysielateľom alebo zhotoviteľom databázy fyzická alebo právnická osoba. V prípade právnej ochrany databázy je potrebné rozlišovať „tvorivú“ a „netvorivú“ databázu, ktorú bližšie rozoberáme v kapitole 2.9.

2.5. Obsah

Autorské práva ako obsah právneho vzťahu pozostávajú pri autorských dielach z **dvoch základných zložiek**, a to z:

- osobnostných práv,
- majetkových práv.

2.5.1. Osobnostné práva

Podľa § 18 AZ do **osobnostných práv autora** zaraďujeme právo na:

- a) *autorstvo k svojmu dielu,*
- b) *rozhodnúť o zverejnení alebo o nezverejnení svojho diela,*
- c) *byť označený ako autor a rozhodnúť o spôsobe takéhoto označenia najmä menom alebo pseudonymom, a to pri každom použití svojho diela, ak je takýto spôsob označenia pri danom diele a spôsobe použitia možný a obvyklý,*
- d) *na nedotknuteľnosť svojho diela, najmä na ochranu pred akoukoľvek nedovolenou zmenou alebo iným nedovoleným zásahom do svojho diela, ako aj pred akýmkoľvek hanlivým nakladaním so svojím dielom, ktoré by znižovalo hodnotu diela alebo spôsobilo ujmu autora na jeho cti alebo dobrej povesti.*

Vo všeobecnej rovine je cieľom osobnostných práv poskytnúť autorovi ochranu pred svojvoľným prisvojovaním jeho diel, znevažovaním jeho tvorby a poskytnúť mu možnosť rozhodnúť sa, či dielo zverejní alebo nie. Odpoveď na otázku, čo je zverejnenie diela, nám dáva § 6 ods. 1 AZ. Za zverejnenie diela sa považuje *deň, keď bolo (dielo) prvýkrát oprávnené použité verejným vykonaním, verejným vystavením, vydaním alebo verejným prenosom, alebo inak prvýkrát oprávnené uverejnené.*

Príklad

Maliar namaľoval umeleckú kompozíciu historického obdobia, ktorú predal súkromnej galérii. Tá v rámci verejnej výstavy posmešne prezentuje samotného autora a jeho dielo ako príklad nevhodného vyjadrenia určitého obdobia. Autor by mohol využiť potenciálny zásah do osobnostných práv ako jednu z foriem právnej ochrany.

Upozorňujeme, že osobnostné práva sa viažu iba na autorov a výkonných umelcov, t.j. napr. autor sochy alebo obrazu, resp. herec, spevák, tanečník podávajúci umelecký výkon. K iným predmetom ochrany ako audiovizuálny záznam, zvukový záznam, vysielanie a databáza vznikajú iba majetkové práva.

Osobnostné práva sú neprevoditeľné, t.j. autor nemôže uzatvoriť zmluvu o prevode osobnostných práv na inú osobu alebo licenčnú zmluvu. **Podľa § 18 ods. 5 AZ, ale autor môže udeliť používateľovi svojho diela súhlas so zásahom do osobnostných práv.** Súhlas musí byť obmedzený rozsahom a spôsobom zásahu. Štandardne je možné súhlas odvolať, ale autor sa s používateľom môže dohodnúť aj na inej úprave.

Osobnostné práva zanikajú smrťou autora. Smrť autora, ale neznamená, že by bolo možné dielo používať akýmkoľvek hanlivým spôsobom a pôvodné osobnostné práva netreba zohľadniť. Túto situáciu upravuje § 18 ods. 4 AZ, podľa ktorého *po smrti autora si nikto nesmie prisvojiť jeho autorstvo k dielu, dielo možno použiť len spôsobom neznižujúcim jeho hodnotu a musí sa uviesť meno autora alebo jeho pseudonym, ak nejde o anonymné dielo.* Ustanovenie má význam aj z pohľadu ochrany kultúrneho dedičstva pred jeho používaním znevažujúcim spôsobom. AZ osobitne vymedzuje aj osoby, ktoré sú oprávnené domáhať sa rôznych nárokov v prípade, ak bolo aj po smrti zasiahnuté do osobnostných práv (**tzv. postmortálna ochrana**). Podľa § 64 AZ je oprávnenou osobou:

- blízka osoba autora,
- dedič,
- profesijná komora,
- príslušná právnická osoba združujúca autorov.

Príklad

Socha známeho sochára z konca 19. storočia je súčasťou súkromnej zbierky slovenského zberateľa. Vzhľadom na obdobie vzniku sochy môžeme s určitosťou tvrdiť, že autorskoprávna ochrana už uplynula. Zberateľ začal sochu prezentovať nevhodným spôsobom znevažujúcim tvorbu sochára, napr. posmešným poukazovaním na neschopnosť sochára zachytiť realitu a pod. Vzhľadom na nevhodný spôsob prezentácie sochy sa rozhodla zasiahnuť profesijná komora, ktorá v rámci postmortálnej ochrany poukazuje na prezentáciu sochy spôsobom znižujúcim jej hodnotu.

2.5.2. Majetkové práva

Majetkové práva sú základným stavebným prvkom celej oblasti autorského práva a práv súvisiacich s autorským právom. Ich vznik je automaticky spojený so

vznikom autorského diela. Pre autora ide o významnú oblasť, prostredníctvom ktorej vie identifikovať, aké aktivity sú autorským právom chránené a na aké použitie diela môže udeľovať súhlas iným osobám (prostredníctvom licenčných zmlúv). Pre používateľa na druhej strane ide o informáciu, aké nakladanie s dielom je autorským právom chránené a kedy potrebuje od autora získať súhlas na použitie diela (pokiaľ použitie nespadá pod oblasť výnimiek a obmedzení – pozri ďalšia kapitola).

Za použitie autorského diela sa podľa § 19 ods. 4 AZ považuje najmä (nejde o uzatvorenú množinu spôsobov použitia):

- a) *spracovanie diela,*
- b) *spojenie diela s iným dielom,*
- c) *zaradenie diela do databázy podľa § 131 AZ,*
- d) *vyhotovenie rozmnoženiny diela,*
 1. *verejné rozširovanie originálu diela alebo rozmnoženiny diela – prevodom vlastníckeho práva,*
 2. *vypožičaním,*
 3. *nájomom,*
- e) *uviedenie diela na verejnosti*
 1. *verejným vystavením originálu diela alebo rozmnoženiny diela,*
 2. *verejným vykonaním diela,*
 3. *verejným prenosom diel (vysielanie, sprístupnenie diela verejnosti, káblová retransmisia).*

Majetkové práva sú neprevoditeľné, nemožno sa ich vzdať a nemožno ich postihnúť exekúciou. Autor majetkovými právami disponuje prostredníctvom uzatvárania licenčných zmlúv, ktorými udeľuje iným osobám súhlas s použitím jeho autorského diela. Udelením súhlasu na použitie diela majetkové práva nezanikajú, ale autor je povinný takéto použitie zo strany inej osoby strpieť.

Príklad

Maliar ako autor obrazu podpíše licenčnú zmluvu s vydavateľom. Udeľí mu nevýhradný súhlas na vyhotovenie 100 kusov rozmnoženín obrazu a ich distribúciu v sieti obchodov. Udelením súhlasu majetkové právo maliara (autora) súvisiace s vyhotovovaním rozmnoženín nezaniká, musí ale strpieť konanie zo strany vydavateľa.

Majetkové práva sú na rozdiel od práv osobnostných **predmetom dedičstva**. Následne majetkovými právami disponujú dedičia, ktorí môžu podpisovať licenčné zmluvy, a tým udeľovať súhlas s použitím diela inými osobami. Z tohto dôvodu je preto vysporiadanie práv pri menej známych autoroch veľmi náročným. Informácie o dedičoch nie sú bežne dostupné a častokrát si ani dedičia neuvedomujú ich postavenie pri výkone práv k dielam.

Pri **ďalších predmetoch ochrany** je štruktúra majetkových práv upravená vždy osobitne:

- výkonný umelec – § 97 ods. 3 AZ,
- výrobca zvukového záznamu – § 109 ods. 3 AZ,
- výrobca audiovizuálneho záznamu – § 118 ods. 3 AZ,
- vysielateľ – § 125 ods. 3 AZ,
- autor databázy (tvorivá databáza) – § 133 ods. 3 AZ,
- zhotoviteľ databázy (netvorivá databáza) – § 135 ods. 1 AZ.

Špecifikom majetkových práv výrobcu zvukového záznamu, výrobcu audiovizuálneho záznamu, vysielateľa a zhotoviteľa databázy je ich prevoditeľnosť. V týchto prípadoch možno uzatvoriť aj tzv. zmluvu o prevode majetkových práv, ktorou sa, jednoducho povedané, práva prenášajú z jedného subjektu na druhý. Pri autorských právach a právach výkonných umelcov prevod majetkových práv možný nie je. Najbližšie sa uvedenému stavu v týchto dvoch prípadoch približuje výhradná neobmedzená licenčná zmluva.

2.6. Vlastnícke právo

PDV, ktorého súčasťou sú aj autorské práva, je nevyhnutné odlišovať od iných právnych inštitútov akými je napr. vlastnícke právo. Správne pochopenie rozdielov je významné pre určovanie dovoľených konaní a ako prevencia pred vznikom problémov. Situáciu si najlepšie vysvetlíme na dvoch príkladoch, s knihou a obrazom.

Príklad – kniha

V kníhkupectve si vyberieme novú zaujímavú knihu. Prídeme k pokladni, za knihu zaplatíme a následne si ju môžeme zobrať domov. Po zaplatení určenej sumy sme nadobudli ku knihe (konkrétne fyzická vec) vlastnícke právo. Na knihu sa ale

stále aplikujú autorské práva pôvodného autora, resp. vydavateľa, ktoré musíme pri používaní knihy zohľadniť. Licenčnú zmluvu sme pri kúpe knihy nepodpisovali, a preto sme limitovaní majetkovými právami autora. Napr. nemôžeme scan knihy voľne sprístupniť na internete alebo vyhotoviť pre 5 známych rozmnoženiny knihy. Isté dovolené konanie nad rámec vlastníckeho práva vieme identifikovať vo výnimkách a obmedzeniach. Ide ale o presne limitované situácie, ktoré je potrebné dobre zvážiť.

Príklad – obraz

Maliar namaluje nový obraz, ktorý predá záujemcovi. Ten za obraz zaplatí kúpnu cenu. Úhradou kúpnej ceny a prevzatím obrazu nadobúda vlastnícke právo k obrazu, teda ku konkrétnej fyzickej veci. Obraz si zavesí doma v obývačke. Následne sa rozhodne, že by chcel rozmnoženiny obrazu ďalej predávať. Vyhotoví 100 kópií obrazu a začne ich ponúkať na predaj. Uvedené konanie by bolo v rozpore s autorským právom pôvodného maliara. Kupujúci totiž s kúpou obrazu nenadobudol žiadne autorské práva, ktoré k obrazu má pôvodný maliar.

Zakúpenie určitého predmetu a s tým spojené nadobudnutie vlastníckeho práva teda nie je automaticky prepojené aj s nadobudnutím autorských práv. Autorské práva zostávajú stále u pôvodného autora. Ako sme už vyššie naznačili, autorskoprávna ochrana nie je neobmedzená. Preto niektoré konanie, ktoré by inak bolo považované za zásah do autorských práv, je dovoleným, vzhľadom na jeho zaradenie pod výnimky a obmedzenia (napr. verejné vystavenie zbierkového predmetu). Ak naše konanie pod výnimky a obmedzenia zaradiť nevieme, riešením je uzatvoriť licenčnú zmluvu buď súčasne pri nadobudnutí predmetu, alebo dodatočne po jeho nadobudnutí. Uzatvorenie licenčnej zmluvy však musí byť realizované pred použitím predmetu.

V predchádzajúcej časti sme uviedli, že majetkovým právom autora je aj *verejné rozširovanie originálu diela alebo rozmnoženiny diela prevodom vlastníckeho práva*. Súčasťou zakúpenia napr. knihy v kníhkupectve bežne nie je licenčná zmluva. Preto môže byť otázkou prečo v praxi možno zakúpenú knihu predáť alebo darovať inej osobe a nejde o porušenie autorského práva. V tomto prípade sa aplikuje, tzv. **inštitút vyčerpania práv**. **Udeľovanie súhlasu na verejné rozširovanie originálu diela alebo rozmnoženiny sa „vyčerpá“ prvým oprávneným prevodom vlastníckeho práva k originálu diela alebo rozmnoženine**

diela³. Prevodom vlastníckeho práva môže byť napr. spomínané zakúpenie knihy v kníhkupectve alebo obrazu v predajni.

2.7. Výnimky a obmedzenia

Ako sme už uviedli v predchádzajúcej časti pri vymedzení predmetov, ktoré nie sú chránené autorským právom, autorskoprávna ochrana nie je neobmedzená. Ďalším príkladom je inštitút výnimiek a obmedzení, upravený v § 34 a nasl. AZ. Ich cieľom je korigovať nevyvážený stav spojený s absolútnou autorskoprávnou ochranou. V spoločnosti existujú situácie, kedy je použitie autorského diela odôvodnené iným právom, napr. právom na vzdelanie, právom na informácie a pod.

Výnimky a obmedzenia sú skutkové situácie, pri ktorých nie je potrebné na použitie diela získať súhlas autora ani mu uhradiť autorskú odmenu. Dôležité je splnenie podmienok, ktoré jednotlivé výnimky a obmedzenia obsahujú. Rozsah a počet výnimiek a obmedzení, ako aj ich obsah, je výrazne obmedzený legislatívou EÚ. Nižšie uvádzame sumarizáciu výnimiek a obmedzení upravených v AZ, pričom niektoré z nich sú bližšie analyzované v kontexte konkrétnych odborných činností múzea v ďalších kapitolách⁴.

Výnimky a obmedzenia upravené v AZ (zvýraznené sú tie s osobitným významom pre múzeá):

- § 37 AZ - **citácia**,
- § 38 AZ - karikatúra, paródia, pastiš,
- § 39 AZ - použitie diela na informačné účely,
- § 40 AZ - záznam vysielania,
- § 41 AZ - použitie diela umiestneného na verejnom priestranstve,
- § 42 AZ - vyhotovenie rozmnoženiny diela pre súkromnú potrebu,
- § 43 AZ - **reprografia**,
- § 44 AZ - **použitie diela na vyučovacie účely a pri výskume**,
- § 45 AZ - použitie diela pri školských predstaveniach,
- § 46 AZ - použitie diela pre potreby osôb so zdravotným postihnutím,
- § 47 AZ - použitie diela v rámci náboženských a úradných obradov a sviatkov,

³ Pozri § 22 AZ.

⁴ K výnimkám a obmedzeniam pozri aj CANAT, J-F., GUIBAULT, L. *Study on Copyright Limitations and Exceptions for Museum*. WIPO. 30th SCCR, 2015, 140 s. [online]. <http://www.ivir.nl/publicaties/download/1582> [cit. 28.2.2017].

- § 48 AZ - použitie diela prostredníctvom koncového zariadenia,
- § 49 AZ - použitie diela na účel archivovania,
- § 50 AZ - použitie diela verejným vystavením,
- § 51 AZ - použitie osirelého diela,
- § 52 AZ - použitie architektonického diela,
- § 53 AZ - použitie diela na úradné účely,
- § 54 AZ - dočasné vyhotovenie rozmnoženiny diela,
- § 55 AZ - náhodné použitie diela,
- § 56 AZ - použitie diela pri oprave a ukážke zariadenia,
- § 57 AZ - propagácia výstavy a dražby umeleckého diela.

2.8. Doba ochrany

Autorské práva aj práva súvisiace s autorským právom sú časovo limitované. Neexistuje teda neobmedzená doba ochrany, ktorá by napríklad chránila diela ešte z 18. storočia alebo starších období. Doba ochrany mala tiež svoj historický vývoj a jej dĺžka sa postupne so zvyšujúcim významom a priemernou dĺžkou doby života autorov predlžovala.

Správne posudzovanie doby ochrany je pre múzeá veľmi dôležité kvôli identifikácii dovoľeného spôsobu použitia zbierkového predmetu. V prípade ak je zbierkový predmet stále chránený AZ a múzeum ho plánuje použiť širším spôsobom ako umožňujú výnimky a obmedzenia, je potrebné riešiť vysporiadanie práv, najčastejšie prostredníctvom licenčnej zmluvy. Z pohľadu autora a ďalších nositeľov práv, napr. dedičov, dĺžka doby ochrany určuje po aké časové obdobie môžu tieto osoby disponovať majetkovými autorskými právami a regulovať možnosti použitia autorských diel inými subjektmi.

V súvislosti s dobou ochrany je potrebné tiež identifikovať situácie, kedy sa zbierkový predmet chránený AZ stáva voľným, t.j. bez potreby vysporiadania práv pri ďalších použitíach. Najskôr však treba identifikovať, či vôbec ide o predmet chránený AZ. Ide o nasledovné situácie:

- **zbierkový predmet nie je vôbec chránený AZ** – nie sú splnené definičné znaky jednotlivých predmetov, napr. § 3 ods. 1 AZ pri autorských dielach,
- **pri zbierkovom predmete uplynula doba ochrany** – napr. ide o predmet z polovice 19. storočia,
- **autor zbierkového predmetu nemal dedičov** – zbierkový predmet sa

v tomto prípade stáva voľným aj napriek tomu, že neuplynula celá doba ochrany,

- **dedičia autora zbierkového predmetu odmietli dedičstvo prijať** – zbierkový predmet sa v tomto prípade stáva voľným aj napriek tomu, že neuplynula celá doba ochrany.

Pre lepšiu ilustráciu uvádzame nasledovnú jednoduchú tabuľku, kde sú uvedené aktuálne doby ochrany pri predmetoch, s ktorými sa múzeá môžu stretnúť.

Tabuľka – doba ochrany

Predmet ochrany	Doba ochrany
Autorské dielo – jeden autor	počas autorovho života a 70 rokov po jeho smrti (ak má dedičov a neodmietli dedičstvo prijať)
Autorské dielo – viac autorov – spoluautorský režim	počas života posledného zo spoluautorov a 70 rokov po jeho smrti
Umelecký výkon	50 rokov od podania umeleckého výkonu ¹
Zvukový záznam	50 rokov od vyhotovenia zvukového záznamu ²
Audiovizuálny záznam	50 rokov od vyhotovenia audiovizuálneho záznamu
Databáza – netvorivá	15 rokov odo dňa zhotovenia databázy alebo odo dňa, keď bol umožnený prístup verejnosti k databáze

2.9. Databáza

V rámci činnosti múzea sa jeho zamestnanci bežne stretnú s problematikou právnej ochrany databáz. Tú je potrebné vnímať v dvoch základných rovinách, a to ako právnú ochranu:

1. „tvorivej“ databázy,
2. „netvorivej“ databázy.

Tvorivá databáza

Ako už z názvu vyplýva, základným prvkom tvorivej databázy je osobný tvorivý vklad autora do jej vytvorenia. Základnú definíciu obsahuje § 131 ods. 1 AZ, podľa ktorého o tvorivú databázu ide, *ak je spôsob výberu alebo usporiadanie obsahu databázy výsledkom tvorivej duševnej činnosti autora*. V praxi možno

za tvorivú databázu považovať najmä zborník, noviny, časopis, encyklopédiu, antológiu, pásmo alebo aj výstup kurátorov v podobe pripravovanej výstavy. Na tvorivú databázu sa aplikujú rovnaké princípy ochrany ako pri iných autorských dielach, ktoré sme si rozobrali v predchádzajúcich častiach publikácie. Pri vzniku databázy vznikajú tak osobnostné ako aj majetkové práva, ktoré sú upravené v § 133 ods. 3 AZ.

Je potrebné upozorniť a v praxi odlišovať tvorivú databázu od jej jednotlivých prvkov. Napr. v prípade časopisu je tvorivou databázou finálne zostavenie časopisu a prvkami sú jednotlivé články, fotografie, obrázky atď.. Pri výstave je tvorivou databázou samotná výstava a jej prvkami sú jednotlivé použité zbierkové predmety. Preto pri vytváraní časopisu alebo výstavy je potrebné riešiť oprávnenie na zaradenie jednotlivých článkov do časopisu, resp. zbierkových predmetov do výstavy. Preto aj po vzniku časopisu alebo výstavy nemožno automaticky jednotlivé články a zbierkové predmety používať aj samostatne bez akéhokoľvek obmedzenia. Potrebné je vychádzať z rozsahu udeleného oprávnenia.

Príklad

Múzeum vydáva štvrťročne odborný časopis zameraný na určité historické obdobie. Súčasťou každého čísla časopisu je 10 článkov. Múzeum podpísalo s každým autorom článku licenčnú zmluvu. Súčasťou licenčných zmlúv bolo právo na zaradenie do časopisu a ďalšie šírenie výlučne ako súčasť tohto časopisu. Múzeum po finálnych úpravách vydalo nové číslo časopisu, ktoré je vzhľadom na zostavenie článkov výsledkom tvorivej duševnej činnosti. Preto ho možno považovať za chránené predmety – tvorivú databázu. Vzhľadom na podpísané licenčné zmluvy možno jednotlivé články použiť výlučne ako súčasť časopisu.

Netvorivá databáza

V AZ je táto forma právnej ochrany označená ako „**osobitné právo k databáze**“. Možno sa stretnúť aj s označením *ochrana databáz sui generis*. Podstatou je absencia tvorivého vkladu do jej vytvorenia. Podľa § 135 ods. 1 AZ ide o netvorivú databázu, ak *vykazuje kvalitatívne alebo kvantitatívne podstatný vklad do získania, overenia alebo predvedenia jej obsahu*. Právna ochrana sa teda poskytuje z dôvodu napr. časovej alebo finančnej náročnosti spojenej so zhotovením. Z praktického hľadiska môže byť ako netvorivá databáza chránená online

zbierka právnych predpisov, databáza zbierkových predmetov alebo databáza vedeckých článkov.

Osoba, ktorá iniciovala a zabezpečila zhotovenie databázy sa označuje ako zhotoviteľ databázy. Zhotoviteľ databázy disponuje dvomi základnými právami. Prvým z nich je právo na ochranu pred svojvoľným vyhotovovaním rozmnožením celej databázy alebo jej podstatnej časti (v AZ označené ako extrakcia). Druhým z práv je ochrana pred uvedením databázy na verejnosť a rozširovaním jej rozmnožením (v AZ označené ako reutilizácia). Skrátene možno práva zhotoviteľa charakterizovať ako ochranu pred vyhotovovaním rozmnožením a ich ďalším šírením rôznymi spôsobmi.

Ani osobitná ochrana netvorivej databázy nie je neobmedzená. Do práva zhotoviteľa nezasahuje používateľ, ktorý vyhotoví rozmnoženinu alebo ďalej šíri nepodstatnú časť databázy. AZ presne neurčuje hranicu podstatnej a nepodstatnej časti. Pokiaľ si niekto vyhotoví rozmnoženinu niektorých údajov z databázy nemožno automaticky tvrdiť, že by boli práva zhotoviteľa porušené. V niektorých prípadoch vymedzených v AZ je umožnený aj zásah do podstatnej časti databázy.

Posledná vec, na ktorú by sme v súvislosti s netvorivou databázou chceli upozorniť, je **rozlišovanie databázy a jej prvkov**. Jednotlivé údaje alebo informácie v netvorivej databáze nie sú autorskoprávne chránené, a to z dôvodu negatívneho vymedzenia v § 5 písm. a) AZ.

Príklad

Múzeum v rámci svojich aktivít realizuje výskum, ktorého výsledkom je určenie roku vzniku zbierkového predmetu a materiál, z ktorého je zbierkový predmet vyrobený. Údaje, teda rok a druh materiálu, zamestnanec múzea zapisuje do databázy. Samotné údaje, ktoré sú súčasťou tejto databázy nie sú autorskoprávne chránené. Aplikuje sa tu negatívne vymedzenie ochrany upravené v § 5 písm. a) AZ. Samotná databáza ako celok by mohla byť chránená ako netvorivá databáza podľa § 135 ods. 1 AZ.

Rovnaký systém aplikujeme aj na situácie, kde je výsledkom aktivít vytvorenie rôznych tabuliek údajov, prípadne štatistické zobrazenie rôznych meraní a pod. Nie je však vylúčené, že v niektorých prípadoch môže byť súčasťou netvorivej databázy aj autorské dielo, pričom vylúčiť nemožno ani kombináciu právnej ochrany tak tvorivej ako aj netvorivej databázy.

2.10. Zamestnanecké dielo

Zamestnanecký režim a jeho právna úprava je právnou oblasťou, ktorá sa týka všetkých múzeí. Dôvodom osobitnej úpravy výkonu práv je finančný vklad zamestnávateľa do vytvorenia pracovného prostredia a financovanie pracovného miesta prostredníctvom mzdy zamestnanca. Z týchto dôvodov je oprávnené, aby sa tento vklad zohľadnil pri ďalšom nakladaní s dielom, ktoré bolo vytvorené ako výsledok pracovných aktivít.

K základným bodom, ktoré je potrebné si v rámci zamestnaneckého režimu zodpovedať, patrí:

- kedy dochádza k aplikácii zamestnaneckého režimu,
- v akej pozícii je zamestnávateľ v prípade, ak sa zamestnanecký režim aplikuje,
- negatívne vymedzenie, t.j. čo nie je súčasťou zamestnaneckého režimu.

Kedy dochádza k aplikácii zamestnaneckého režimu

Základom právnej úpravy je § 90 AZ, ktorý hneď úvodom vymedzuje, čo možno považovať za zamestnanecké dielo. Podľa § 90 ods. 1 AZ je zamestnaneckým dielom *dielo vytvorené autorom na splnenie povinností vyplývajúcich mu z pracovnoprávneho vzťahu alebo z obdobného pracovného vzťahu*⁵. V zmysle § 90 ods. 2 AZ je zamestnaneckým dielom *aj dielo vytvorené autorom, ktorý je členom riadiacich, kontrolných alebo dozorných orgánov právnickej osoby alebo štatutárnym orgánom právnickej osoby, alebo členom štatutárneho orgánu právnickej osoby*.

Na určenie presných oblastí (výstupov pracovnej činnosti), na ktoré sa zamestnanecký režim aplikuje, je potrebné bližšie analyzovať pracovnú náplň zamestnanca. Pokiaľ ide o aktivity vyplývajúce z pracovnej náplne upravenej

⁵ Nejasnou úlohou v praxi bolo určovanie zamestnaneckého režimu pri rôznych riadiacich pracovníkoch, ktorí nemali podpísané klasické zmluvy. Preto AZ osobitne špecifikoval aj ďalšie oblasti, kde sa zamestnanecký režim uplatňuje. Podľa § 90 ods. 2 AZ *Zamestnaneckým dielom je aj dielo vytvorené autorom, ktorý je členom riadiacich, kontrolných alebo dozorných orgánov právnickej osoby alebo štatutárnym orgánom právnickej osoby, alebo členom štatutárneho orgánu právnickej osoby, na splnenie povinností vyplývajúcich mu z členstva v orgáne tejto právnickej osoby, ktorá sa v tomto prípade považuje za zamestnávateľa*. Ďalej § 90 ods. 3 AZ *zamestnaneckým dielom je aj dielo vytvorené autorom, ktorý je zamestnancom dočasne prideleným k zamestnávateľovi na výkon práce*.

pracovnou zmluvou, je na výsledok tejto činnosti (napr. dokument popisujúci určitú historickú dobu) potrebné aplikovať zamestnanecký režim. Prioritným nie je ani miesto výkonu, t.j. či ide o plnenie pracovných povinností na pracovisku alebo zamestnanec prácu vyplývajúcu z pracovnej náplne dokončil z domu. Zamestnanecký režim by sa aplikoval aj v prípade, ak by na plnenie pracovných úloh boli použité pracovné zariadenia zamestnanca. V tomto prípade by sa samozrejme zamestnávateľ mohol so zamestnancom dohodnúť na určitej kompenzácii za využitie osobných zariadení.

Pozícia zamestnávateľa

V rámci základného zamestnaneckého režimu, majetkové práva k dielu (oprávnenie udeliť súhlas s ďalším použitím – licenčná zmluva) vykonáva zamestnávateľ. Zamestnávateľ a zamestnanec sa môžu dohodnúť aj na odlišnom výkone práv, v praxi ale nejde o častý jav. Väčšinou je priamo v záujme zamestnávateľa disponovať s vytvoreným dielom vzhľadom na vynaložené finančné investície.

V rámci zamestnaneckého režimu sa predpokladá, že zamestnanec udelil súhlas so zverejnením diela, zamestnávateľ môže dielo označiť svojím menom alebo názvom a zamestnávateľ získal súhlas na dokončenie diela, zmenu diela alebo iný zásah do diela. Pri klasickom zamestnaneckom režime teda zamestnanec nemá nárok požadovať, aby pri diele bol uvádzaný ako autor. V praxi ale nie je vylúčená ani osobitná dohoda, ktorá by riešila práve označovanie diela spôsobom, kde bude uvádzané aj meno interného zamestnanca.

Vylúčený nie je ani výkon práv zo strany zamestnanca. AZ upravuje dve osobitné situácie, a to:

- výkon práv „prejde späť“ na zamestnanca v prípade smrti alebo zániku zamestnávateľa bez právneho nástupcu – v obchodnej sfére ide napríklad o výmaz obchodnej spoločnosti,
- ak zamestnávateľ nevykonáva majetkové práva k zamestnaneckému dielu vôbec alebo ich vykonáva nedostatočne – v tomto prípade má zamestnanec právo požadovať, aby mu zamestnávateľ udelil za obvyklých podmienok licenciu na použitie zamestnaneckého diela. V praxi ide ale o komplikovaný spôsob posudzovania situácie aj z dôvodu možnosti zamestnávateľa odmietnuť udelenie licencie:

- ak je to v rozpore s jeho oprávnenými záujmami alebo
- je na strane zamestnávateľa iný závažný dôvod na odmietnutie udelenia.

Negatívne vymedzenie

Je potrebné tiež upozorniť, že zamestnanecký režim sa neaplikuje na diela, ktoré síce vytvoril zamestnanec, ale nie ako výsledok pracovnej činnosti vyplývajúcej z pracovnej náplne. Nie je ani dôležité, či boli použité na vytvorenie diela pracovné nástroje/pomôcky zamestnávateľa alebo nie. V prípade, ak zamestnanec vytvorí počas pracovnej doby autorské dielo na zariadeniach zamestnávateľa, ale nejde o aktivitu, ktorá by mala oporu v pracovnej náplni, zamestnanecký režim neaplikujeme. Z pracovnoprávneho hľadiska môže ale ísť zo strany zamestnanca o porušenie pracovnej disciplíny.

Príklad

Múzeum má zamestnanca, ktorý zabezpečuje prípravu priestorov pred nachystaním novej výstavy. Vzhľadom na rýchlejšiu prípravu priestorov mu počas pracovnej doby zostanú dve hodiny, ktoré využil na písanie vlastného článku. Publikáčn é aktivity neboli súčasťou jeho pracovnej náplne a ani nešlo o plnenie osobitného príkazu zo strany vedúceho. V tomto prípade nemôžeme na napísaný článok aplikovať zamestnanecký režim, keďže išlo o aktivity neupravené v pracovnej zmluve. Uvažovať by sa mohlo o porušení pracovnej disciplíny.

3. Nadobúdanie zbierkových predmetov

3.1. Zákonné vymedzenie

Nadobúdanie zbierkových predmetov je prvotnou aktivitou múzea s cieľom rozšírenia zbierkového fondu o nové predmety kultúrnej hodnoty. Základnú definíciu obsahuje tak ZMG ako aj výnos MK SR, ktorý spresňuje niektoré činnosti múzea v tejto oblasti.

Podľa § 9 ods. 1 ZMG je nadobúdanie *cielavedomý a systematický proces získavania predmetov kultúrnej hodnoty na účel ich trvalého uchovávanía, následného odborného spravovania a vedeckého skúmania s cieľom využiť ich informačnú a výpovednú vedeckú, historickú, kultúrnu a umeleckú hodnotu v prezentačných a výchovno-vzdelávacích aktivitách múzea alebo galérie.*

Vo všeobecnosti by sme mohli rozlišovať dve základné oblasti, do ktorých nadobúdanie zbierkových predmetov spadá, a to:

1. **zbierkové predmety nadobudnuté na zmluvnom základe**
 - a) kúpna zmluva,
 - b) darovacia zmluva,
 - c) prevod správy,
 - d) zámena medzi pamäťovými a fondovými inštitúciami,
2. **zbierkové predmety nadobudnuté na inom ako zmluvnom základe**
 - a) vlastný výskum – napr. aj nájdenie zbierkového predmetu.

Druh a potenciálna právna ochrana nadobúdaného zbierkového predmetu má následne dopad na možnosti jeho ďalšieho používania zo strany múzea.

3.2. Autorskoprávne súvislosti nadobúdania zbierkových predmetov

Niektoré nadobúdané zbierkové predmety môžu byť chránené ako autorské diela podľa ustanovení AZ. **Základnú definíciu autorského diela nájdeme v § 3 ods. 1 AZ**, podľa ktorej je potrebné aby išlo o:

- dielo z oblasti literatúry, umenia, vedy,
- dielo jedinečné, ktoré je
- výsledkom tvorivej duševnej činnosti,

- vnímateľné zmyslami,
- vytvorené fyzickou osobou a
- nie je vylúčené z autorskoprávnej ochrany – tejto podmienke sa podrobnejšie venujeme v časti o vedecko-výskumných aktivitách múzea.

Povahu zbierkového predmetu, t.j. či môže ísť o predmet chránený autorským právom alebo nie, je potrebné zohľadniť už v úvodnej nadobúdacej fáze. Pokiaľ zbierkový predmet autorským právom chránený nie je, napr. môže ísť o archeologický nález z 11. storočia, sochu zo 16. storočia alebo obraz z 18. storočia, nebude múzeum smerom do budúcnosti z autorskoprávneho hľadiska obmedzené pri použití tohto zbierkového predmetu, a to bez ohľadu na formu nadobudnutia. Tak ako môže múzeum nadobudnutý zbierkový predmet verejne vystaviť vo výstavných priestoroch, bude môcť vyhotovovať jeho rozmnoženiny a sprístupňovať ich v akejkoľvek forme, napr. jeho digitálnu verziu umiestniť aj na rôznych portáloch, kde plánuje prezentovať svoj zbierkový fond a týmto spôsobom prilákať ďalších návštevníkov.

Ak je zbierkový predmet zároveň chránený autorským právom, má spôsob jeho nadobudnutia zásadný dopad na ďalšie použitie. V súvislosti s autorskoprávnou ochranou je potrebné **odlišovať samotný zbierkový predmet – vec (ku ktorému sa viaže vlastnícke právo)**, napr. obraz, socha, **a dielo, ktoré je zhmotnené v tejto veci, ku ktorému sa viažu autorské práva**. Situáciu si najlepšie vysvetlíme na príklade.

Príklad

Múzeum nadobudlo do zbierkového fondu sochu od známeho už nežijúceho sochára, ktorý mal dvoch synov. Socha bola nadobudnutá na základe kúpnej zmluvy, kde ako zmluvné strany vystupujú na jednej strane múzeum a na strane druhej sochárovi synovia ako dedičia autora. V kúpnej zmluve sa autorské práva osobitne neriešili. V tomto prípade teda múzeum nadobudlo nový zbierkový predmet, ale nie autorské práva k zbierkovému predmetu. Tie naďalej vykonávajú sochárovi synovia. Preto múzeum môže zbierkový predmet použiť iba spôsobom, ktorý neporušuje existujúce autorské práva.

Kúpna zmluva automaticky nerieši žiadne autorskoprávne vzťahy (teda napr. súhlas na použitie diela), ale primárne prevod vlastníckeho práva medzi

predávajúcim a kupujúcim. Múzeum nadobudlo vlastnícke právo k zbierkovému predmetu, ale nie autorské práva, ktoré naďalej vykonáva pôvodná osoba (vo vyššie uvedenom príklade synovia sochára). V ilustrovanom príklade je múzeum limitované v ďalšom používaní zbierkového predmetu, pokiaľ okrem kúpnej zmluvy nie je uzatvorená aj licenčná zmluva (bez licenčnej zmluvy sú prípustné použitia na základe tzv. výnimiek a obmedzení, ktorým sa priebežne venujeme v jednotlivých častiach publikácie). Odpoveď na otázku, ktoré použitie je autorskoprávne relevantné a aké sú základné limity autorskoprávnej ochrany, nájdeme v § 19 ods. 4 AZ. Za použitie autorského diela sa považuje najmä:

- a) *spracovanie diela,*
- b) *spojenie diela s iným dielom,*
- c) *zaradenie diela do databázy podľa § 131 AZ,*
- d) *vyhotovenie rozmnoženiny diela,*
 1. *verejné rozširovanie originálu diela alebo rozmnoženiny diela – prevodom vlastníckeho práva,*
 2. *vypožičaním,*
 3. *nájomom,*
- e) *uvedenie diela na verejnosti*
 1. *verejným vystavením originálu diela alebo rozmnoženiny diela,*
 2. *verejným vykonaním diela,*
 3. *verejným prenosom diel (vysielanie, sprístupnenie diela verejnosti, káblová retransmisia).*

Napríklad aj základný spôsob použitia zbierkového predmetu, bežne realizovaný vo všetkých pamäťových a fondových inštitúciách, ktorým je verejné vystavenie zbierkového predmetu, je súčasťou majetkových autorských práv. **V tomto prípade ale situáciu riešia tzv. výnimky a obmedzenia, ktoré sme si bližšie rozobrali v úvodnej časti.**

Verejné vystavenie zbierkového predmetu je súčasťou výnimiek a obmedzení, a to v § 50 AZ. Ide o najzákladnejší spôsob použitia zbierkového predmetu v „analogovom“ svete, realizovaný pamäťovými a fondovými inštitúciami.

Postupne sa stáva trendom aj **prezentácia zbierkového predmetu v digitálnom svete**, prostredníctvom umiestnenia na rôznych portáloch. V SR môže ísť o umiestnenie na portáli kultúrneho dedičstva *Slovakiana.sk* alebo iných

špecializovaných portáloch. Tu už ale narážame na problém. **Takéto použitie** (ide o sprístupnenie diela verejnosti, ktoré je súčasťou verejného prenosu) **už nie je súčasťou výnimiek a obmedzení**. Tie majú presne stanovený rozsah a je potrebné porovnať plánované použitie zbierkového predmetu, ktorý je chránený autorským právom, so samotným rozsahom výnimky.

To znamená, že na tento druh použitia je potrebné získať súhlas autora alebo iného nositeľa práv. Základným spôsobom získania tohto súhlasu je **licenčná zmluva**.

Na riešenie tejto situácie je preto vhodné myslieť už v úvodnej fáze pri prvotnom nadobúdaní zbierkového predmetu. Ide o fázu, kedy dochádza k podpisovaniu dokumentov, ktorých súčasťou môžu byť spomínané licenčné ustanovenia. Tie možno zaradiť aj ako súčasť kúpnej zmluvy alebo podpísať samostatnú licenčnú zmluvu.

Licenčná zmluva a všetky jej náležitosti sú upravené v § 65 a nasl. AZ. Pri uzatváraní licenčnej zmluvy je potrebné pamätať na niekoľko základných obsahových náležitostí. K tým patrí:

- **označenie zbierkového predmetu** (autorského diela) – čo najpresnejší popis zbierkového predmetu s cieľom jeho jasnej identifikácie,
- **špecifikácia spôsobov použitia** – zväčša ide o výber niektorých použití z § 19 ods. 4 AZ, ktorý uvádzame vyššie,
- **určenie rozsahu licencie:**
 - a) neobmedzený rozsah licencie,
 - b) obmedzený rozsah licencie – napr. teritoriálne na územie SR alebo vecne, príkladom vecného obmedzenia licencie môže byť počet výtlačkov pri vyhotovovaní rozmnoženín rôznych publikácií,
- **čas** – vhodné je licenčnú zmluvu uzatvárať na celú dobu trvania autorských práv (neodporúča sa formulácia „na neobmedzený čas“, pretože ten je obmedzený dobou trvania autorských práv), ide o maximálne chránené obdobie; pri autorskom diele ide o maximálne obdobie 70 rokov po smrti autora,
- **odmena**
 - a) bezodplatná licenčná zmluva – s výslovným uvedením, že sa licencia udeľuje bezodplatne. Ak v licenčnej zmluve odmena nebude osobitne upravená, aplikuje sa § 69 ods. 5 AZ, podľa ktorého má autor právo na odmenu vo výške, ktorá je obvyklá

v čase uzavretia licenčnej zmluvy pri obdobných zmluvných podmienkach.

- b) odplatná licenčná zmluva – určíme sumu za udelenie licencie.

Ak by sa pri podpise licenčnej zmluvy aj zabudlo na špecifikáciu niektorej z uvedených častí, nespôsobuje to neplatnosť celej licenčnej zmluvy. V takýchto prípadoch sa aplikujú tzv. subsidiárne ustanovenia AZ, ktoré túto chýbajúcu časť nahrádzajú. Vhodnejšou alternatívou je ale dôsledné prekontrolovanie licenčnej zmluvy pred jej podpisom.

Príklad

Múzeum nadobudlo do zbierkového fondu sochu od známeho už nežijúceho sochára, ktorý mal dvoch synov. Socha bola nadobudnutá na základe kúpnej zmluvy, kde ako zmluvné strany vystupujú na jednej strane múzeum a na strane druhej sochárovi synovia. Súčasťou kúpnej zmluvy boli aj licenčné ustanovenia nasledovnej špecifikácie:

- spôsob použitia – vyhotovenie rozmnoženiny, verejný prenos, konkrétne sprístupnenie diela verejnosti,
- rozsah licencie – neobmedzený,
- čas – celá doba ochrany,
- odmena – bezodplatná.

V takomto prípade môže múzeum okrem verejného vystavenia realizovať aj ďalšiu činnosť, a to umiestniť digitálnu rozmnoženinu zbierkového predmetu na svoju webstránku alebo na centrálny portál kultúrneho dedičstva Slovakiana.sk, prípadne na iný portál.

Licenčná zmluva nám rieši výhradne situáciu, keď podpisujeme zmluvu s autorom alebo iným nositeľom práv ako napr. dedič. V prípade, ak múzeum nadobúda zbierkový predmet od tretej osoby, napr. od niekoho, kto mal zbierkový predmet odložený doma a kúpil ho od iného známeho pred 15 rokmi, alebo ide o predmet nájdený, v tomto prípade licenčnú zmluvu podpísať najpravdepodobnejšie nemôžeme, a to z viacerých dôvodov. V prvom prípade zväčša osoba, ktorá zbierkový predmet predáva nie je na podpis licenčnej zmluvy oprávnená (pretože nie je ani autorom a zväčša licenčnú zmluvu predtým ani nepodpisovala, z tohto dôvodu pravdepodobne nie je oprávnená udeliť múzeu sublicenciu resp. postúpiť licenciu⁶). V druhom prípade nemáme ani osobu,

⁶ Je potrebné posúdiť, či má predávajúci právo nakladať so zbierkovým predmetom v autor-skoprávnom zmysle.

s ktorou by sme licenčnú zmluvu podpísali (nájdenný predmet). V niektorých prípadoch by sme čiastočne vedeli využiť **iný inštitút autorského práva, a to režim osirelých diel**, ktorému sa venujeme v časti o sprístupnení zbierkových predmetov.

Pokiaľ ku zbierkovému predmetu chránenému autorským právom nemáme licenčnú zmluvu a nemôžeme využiť ani inštitút osirelých diel, máme **aktuálne dve možnosti**:

1. vyhľadávanie autorov s cieľom licenčnú zmluvu podpísať,
2. preveriť u OKS, či autora zbierkového predmetu nezastupuje a ak áno, podpísať licenčnú zmluvu s OKS.

Odporúčania na záver:

- analyzovať, či v prípade plánového nadobudnutia predmetu môže ísť o predmet chránený autorským právom (§ 3 ods. 1 AZ),
- ak ide o predmet chránený autorským právom, zistiť, či ide o nadobúdanie predmetu od autora alebo iného nositeľa práv alebo od osoby, ktorá má od autora alebo iného nositeľa práv licenciu s možnosťou ju postúpiť alebo udeliť sublicenciu – tieto osoby sú potom oprávnené podpísať licenčnú zmluvu s múzeom,
- podpísať pri nadobúdaní zbierkového predmetu licenčnú zmluvu – múzeum získa možnosť širšieho použitia zbierkového predmetu.

3.3. Súvisiaca múzejná dokumentácia s dôrazom na AZ

Z pohľadu autorskoprávnej ochrany je možné vyčleniť nasledujúce druhy múzejnej dokumentácie:

A: Dokumentačný list s údajmi o predmete kultúrnej hodnoty alebo o súbore predmetov kultúrnej hodnoty, ktorý sa používa pri nadobúdaní vlastným výskumom, obsahuje údaje, ktoré môžu pochádzať z prameňov autorskoprávne chránených, napríklad posudok s informáciami o nadobúdacej hodnote tohto predmetu alebo súboru predmetov v peniazoch (nevytvorený podľa zákona o znalcoch).

Posudok môže byť dielom alebo databázou, ku ktorej sa viažu autorské práva alebo osobitné právo k databáze (alebo aj oboje).

Najčastejšie pôjde o databázu, ku ktorej sa viaže osobitné právo k databáze a v takom prípade je možné použiť informácie z databázy (ak ide o nepodstatnú časť) aj bez súhlasu zhotoviteľa databázy. Na použitie podstatnej časti databázy je však potrebný súhlas.

Použitie posudku závisí od podmienok uvedených v zmluve o vytvorení posudku, ak sa uplatňuje § 91 AZ – Dielo na objednávku. Použitie len samotných informácií z posudku je však možné, ak je použitá len nepodstatná časť databázy, ktorá tvorí posudok. Bližší výklad k databáze obsahuje kapitola 2.9.

B: Návrhový list na nadobudnutie predmetu kultúrnej hodnoty alebo súboru predmetov ako zbierkového predmetu alebo súboru, ktorý sa používa pri nadobúdaní kúpou, darom, zámenou alebo prevodom správy s iným múzeom, obsahuje údaje, ktoré môžu pochádzať z prameňov autorskoprávne chránených, napríklad posudok s informáciami o nadobúdanej hodnote tohto predmetu alebo súboru predmetov v peniazoch (nevytvorený podľa zákona o znalcoch). Posudok môže byť dielom alebo databázou, ku ktorej sa viažu autorské práva alebo osobitné právo k databáze (alebo aj oboje).

Najčastejšie pôjde o databázu, ku ktorej sa viaže osobitné právo k databáze a v takom prípade je možné použiť informácie z databázy (ak ide o nepodstatnú časť) aj bez súhlasu zhotoviteľa databázy. Na použitie podstatnej časti databázy je však potrebný súhlas.

Použitie posudku závisí od podmienok uvedených v zmluve o vytvorení posudku, ak sa uplatňuje § 91 AZ – Dielo na objednávku. Použitie len samotných informácií z posudku je však možné, ak je použitá len nepodstatná časť databázy, ktorá tvorí posudok. Bližší výklad k databáze obsahuje kapitola 2.9.

Po zasadnutí komisie na tvorbu zbierok sa súčasťou vyššie spomenutých listov stáva jej odborný odhad hodnoty každého posudzovaného predmetu kultúrnej hodnoty jednotlivito vyjadrený v peniazoch.

C: Výskumná správa s odbornými údajmi o nadobúdanom predmete kultúrnej hodnoty obsahuje výsledky výskumu odborného pracovníka. Pri splnení podmienok môže výskumná správa podliehať autorskoprávnej ochrane podľa § 3 ods. 1 AZ – Dielo.

D: Nálezový denník s odbornými údajmi o nadobúdanom predmete kultúrnej hodnoty obsahuje výsledky výskumu odborného pracovníka. Pri splnení

podmienok môže nálezový denník podliehať autorskoprávnej ochrane podľa § 3 ods. 1 AZ – Dielo.

E: Posudok (nevytvorený podľa zákona znalcoch) s odbornými údajmi o nadobúdanom predmete kultúrnej hodnoty obsahuje výsledky výskumu. Pri splnení podmienok môže podliehať autorskoprávnej ochrane podľa § 3 ods. 1 AZ – Dielo.

F: Zmluva na vyhotovenie posudku (nevytvoreného podľa zákona o znalcoch), alebo aj predmetu kultúrnej hodnoty, ak sa uplatňuje § 91 autorského zákona – Dielo na objednávku. Táto zmluva obsahuje aj licenčné ustanovenia podľa § 65 - § 74 AZ.

G: Zmluva na kúpu predmetu kultúrnej hodnoty, ktorý je autorským dielom podľa § 3 ods. 1 AZ, obsahuje licenčné ustanovenia podľa § 65 - § 74 AZ, ak nie sú postačujúce výnimky v tomto zákone, napr. § 50 Použitie diela verejným vystavením.

H: Darovacia zmluva na získanie predmetu kultúrnej hodnoty, ktorý je autorským dielom podľa bodu 1 § 3 autorského zákona, obsahuje licenčné ustanovenia podľa § 65 - § 74 AZ, ak nie sú postačujúce výnimky v AZ, napr. § 50 Použitie diela verejným vystavením.

I: Licenčná zmluva na získanie súhlasu na použitie predmetu kultúrnej hodnoty, ktorý je autorským dielom a licencia nebola riešená žiadnym spôsobom, ak nie sú postačujúce výnimky v AZ, napr. § 50 Použitie diela verejným vystavením:

- a) licencia od autora/výrobcu zvukového alebo audiovizuálneho záznamu, alebo iného nositeľa autorských práv, ak nejde o zamestnanecké dielo v zmysle § 90 AZ.
- b) udelenie súhlasu so zásahom do osobnostných práv – napr. použitie rôznych osobných písomností, podobizní osôb a pod.,
- c) licencia od autora obrazového materiálu, ak nejde o zamestnanecké dielo v zmysle § 90 AZ.

4. Odborná evidencia zbierkových predmetov a vyradovanie zbierkových predmetov z odbornej evidencie

4.1. Zákonné vymedzenie

Základom odbornej evidencie je čo najpodrobnejšie zachytenie údajov popisujúcich zbierkový predmet v aktuálnom stave poznania. Prostredníctvom zaznamenania údajov sa má vytvoriť komplexný obraz zbierkového predmetu. Základom odbornej evidencie zbierkového predmetu je zväčša vyplnenie štruktúrovaného metadátového záznamu prostredníctvom informačného systému.

Základnou povinnosťou múzea je zapísať zbierkový predmet ihneď po jeho nadobudnutí do odbornej evidencie zbierkového fondu. Podľa § 10 ods. 2 ZGM sa odborná evidencia *vykonáva s cieľom jednoznačne identifikovať zbierkový predmet a určiť jeho vedeckú, historickú, kultúrnu a umeleckú hodnotu*. Do dvoch rokov po nadobudnutí zbierkového predmetu je potrebné vykonať jeho podrobnejšiu katalogizáciu.

Okrem nadobúdania sa možno pri činnosti múzea stretnúť aj s opačným javom, a to vyradovaním zbierkových predmetov. Dôvody vyradenia zbierkového predmetu presne špecifikuje ZMD v § 10 ods. 8. Vyradiť zbierkový predmet možno z dôvodu:

- a) zničenia,
- b) odcudzenia,
- c) trvalého vývozu,
- d) zámeny,
- e) ak zbierkový predmet nezodpovedá profilácii a špecializácii múzea,
- f) vydania oprávnenej osobe napr. ako súčasť reštitúcií majetku.

4.2. Autorskoprávne súvislosti odbornej evidencie a vyradovania zbierkových predmetov

V prepojení na autorskoprávnu ochranu zbierkových predmetov sa v tejto časti zameriame na:

- 1) evidenciu údajov (popisných metadát) potrebných na posúdenie právnej ochrany,

- 2) vznik právnej ochrany k „netvorivej“ databáze,
- 3) zmluvné aspekty vyradenia zbierkového predmetu

Evidencia údajov (metadát) potrebných na posúdenie právnej ochrany

Za účelom posúdenia stavu autorskoprávnej ochrany a následnej možnosti vy-
sporiadania práv s cieľom sprístupniť zbierkové predmety v digitálnej podobe
širšej verejnosti, je potrebné disponovať dostatočným popisom zbierkového
predmetu. Múzeá v rámci realizovaného výskumu evidujú rôzne údaje k jed-
notlivým zbierkovým predmetom. Od informácií o období vzniku, skladby ma-
teriálu, až po podrobné rozmery a umiestnenie. V minulom období nebolo pre
múzeá a ani iné fondové inštitúcie prioritné evidovať všetky údaje o autorských
právach, aj vzhľadom na nevyužívanie digitálnych technológií a existenciu vý-
nimky, ktorá im umožňovala realizáciu základnej činnosti v danom období –
verejné vystavovanie bez uzatvorenia licenčnej zmluvy (teda bez súhlasu autora
a zaplatenia odmeny)⁷. Múzeá teda mohli realizovať svoje základné poslanie,
a to vytvárať prostredie pre odborný výskum a uchovávanie zbierkových pred-
metov, a zároveň umožňovať ľuďom prístup ku kultúrnemu dedičstvu. Výnim-
ka upravujúca verejné vystavovanie je aj naďalej súčasťou AZ. Aktuálne múzeá
ale v rámci prezentácie zbierkových predmetov realizujú oveľa širšie druhy ak-
tív, ako tomu bolo v minulosti. Nie všetky z týchto aktivít (napr. online sprís-
tupnenie zbierkových predmetov) vieme pod terajšie výnimky a obmedzenia v
AZ podradiť.

Na posúdenie právneho stavu zbierkového predmetu je potrebné dispo-
novať aspoň minimálnou skupinou popisných metadát. **Sumarizáciou je mož-
né vymedziť nasledujúce nevyhnutné údaje na posúdenie právneho stavu
konkrétneho predmetu:**

- typológia zbierkového predmetu,
- obdobie vzniku zbierkového predmetu,
- informácie o autoroch, resp. nositeľoch práv – vhodné je prepojenie
s personálnymi autoritami, kde je evidovaný aj dátum úmrtia, ten je
dôležitý pre počítanie doby ochrany.

Pri niektorých zbierkových predmetoch však nebude účelné informácie
o autoroch, resp. nositeľoch práv, vyhľadávať aj napriek tomu, že z hľadiska ty-

⁷ Pozri §17 ods. 1 písm. i) zákona č. 618/2003 Z. z. o autorskom práve a právach súvisiacich s au-
torským právom (autorský zákon) v znení neskorších predpisov, „...*bezplatne verejne vystavuje
dielo výtvarné, ktoré je v jeho vlastníctve.*“

pológie zbierkového predmetu môže ísť o predmet chránený ako autorské dielo. **Dôležitou je informácia o časovom období vzniku zbierkového predmetu, k identifikácii ktorej majú múzeá oveľa lepšie predpoklady, než pre vyhľadávanie rôznych nositeľov práv.** Obdobie vzniku je relevantné a postačujúce (aj bez vyhľadávania informácií o roku úmrtia autora, od ktorého sa počíta doba ochrany) v tom prípade, keď je nespochybniteľne zrejmé, že autor už nemôže žiť (napr. ak ide o zbierkový predmet vytvorený v roku 1880). Časová udalosť môže poslúžiť v úvodnej fáze ako forma selekcie na:

- zbierkové predmety, ktoré je možné sprístupniť napr. aj prostredníctvom portálu *Slovakiana.sk* vzhľadom na dostatočnú rezervu z hľadiska uplynutia doby trvania majetkových práv a na
- zbierkové predmety, kde je potrebné pristúpiť k dohľadaniu autorov, nositeľov práv.

Na počítanie doby ochrany autorských práv môžu poslúžiť rôzne manuály, resp. jednoduché programy, ktoré dokážu na základe zadanej časovej udalosti aplikovať potrebnú dĺžku trvania majetkových práv⁸.

Ak na základe posúdenia časovej udalosti nie je zbierkový predmet voľný (súčasťou *public domain*), t.j. zbierkový predmet, pri ktorom už uplynula doba ochrany, je **potrebné pristúpiť k identifikácii autora, resp. iného nositeľa práv.** Ide o pomerne náročnú úlohu. Vzhľadom na neformálny vznik autorského práva, t.j. nie je potrebná registrácia alebo zaslanie žiadosti o poskytnutie ochrany a pod., nedochádza k vytváraniu centralizovaných registrov evidujúcich potrebné údaje. Pri najznámejších autoroch zväčša nejde o žiaden problém. V globálnom kontexte je však množina autorov tvorená aj menej známymi osobami. V prípade, ak sa pri staršom zbierkovom predmete aj podarí identifikovať autora, v mnohých prípadoch je daná osoba už po smrti. Z tohto dôvodu je potrebné identifikovať osobu, ktorá je oprávnená udeliť súhlas na použitie zbierkového predmetu širším spôsobom ako umožňuje AZ. Je teda potrebné dohľadať dedičov alebo aspoň viac identifikačných údajov⁹.

8 V rámci Europeany bol zrealizovaný projekt s cieľom vytvoriť jednoduchú aplikáciu umožňujúcu zistiť, či je určitý predmet vzhľadom na zadanú časovú udalosť súčasťou public domain alebo nie. Databáza obsahuje všetky štáty EÚ a je aktualizovaná k máju 2011. Aplikácia je dostupná [online]. <http://outofcopyright.eu/index.html> [cit. 25.1.2017].

9 *Bližšie k problémom identifikácie autorov RINGNALDA, A. Orphan Works, Mass Rights Clearance, and Online Libraries: The Flaws of the Draft Orphan Works Directive and Extended Collective Licensing as a Solution.* In: *Medien und Recht International*, č. 8, 2011, s. 2-3 [online]. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2369974 [cit. 24.1.2017].

Čiastočne na identifikáciu autorov a iných nositeľov práv môžu poslúžiť **registre OKS, evidujúce jednotlivé informácie o nositeľoch práv** pre potreby zmluvného zastupovania a prerozdeľovania príjmov. Interné registre OKS nie sú však automaticky verejne prístupné a nemožno ich považovať za databázu, s ktorou by múzeá mohli aktívne pracovať. OKS povinne na svojich webových stránkach zverejňujú zoznam zastupovaných autorov, ktorý môže poslúžiť ako jeden zo zdrojov pri identifikácii práv k zbierkovému predmetu. Upozorňujeme však, že toto zastupovanie je dobrovoľné, teda mnoho autorov sa v týchto zoznamoch nemusí nachádzať.

Individuálna identifikácia nositeľov práv nie je jednoduchou úlohou ani z hľadiska personálnych požiadaviek a finančnej investície, nevyhnutnej na dohľadanie informácií. Situácia je sťažená celkovým počtom zbierkových predmetov (desiatky tisíc), ktoré sa v rámci jednotlivých projektov digitalizujú. Dôležitým zdrojom informácií sú tiež zmluvy, na základe ktorých boli zbierkové predmety nadobudnuté. Súčasťou týchto zmlúv môžu byť licenčné ustanovenia, ktoré určujú dovoľené spôsoby použitia. Aktuálnym obsahovým náležitostiam licenčných zmlúv sme sa podrobnejšie venovali v časti o nadobúdaní zbierkových predmetov.

Aj napriek možným komplikáciám je potrebné, aby múzeá čo najpodrobnejšie vyplnili metadátové záznamy pri jednotlivých zbierkových predmetoch. Uvedené môže výrazne pomôcť pri následnej identifikácii autorov, resp. iných nositeľov práv. V rámci projektu Centrálna aplikačná infraštruktúra a registratúra boli vytvorené **národné registre kultúrneho dedičstva, ktorých súčasťou je aj Národný register autorských práv**. Podporné aktivity, súvisiace s Národným registrom autorských práv, realizuje Centrum pre autorské práva, pôsobiace ako súčasť Národného osvetového centra. Do národných registrov sú v dohodnutom rozsahu zasielané metadátové záznamy tak, aby bolo možné vytvoriť centralizovanú evidenciu kultúrneho dedičstva SR. Vyplnenie metadátoových záznamov prispieje ku kategorizácii zbierkových predmetov na:

- zbierkové predmety autorskoprávne voľné,
- zbierkové predmety chránené autorským právom alebo právami súvisiacimi s autorským právom a
- zbierkové predmety, na ktoré sa nevzťahuje autorskoprávna ochrana.

Následne možno pristúpiť k ďalšej fáze, a to prezentovaniu kultúrneho dedičstva SR digitálnou formou¹⁰. Navyiac múzeá získajú dôležitú informáciu o rozsahu možného legálneho použitia zbierkového predmetu, čo im môže pomôcť pri rôznych formách propagácie, prípadne aj pri generovaní dodatočných príjmov potrebných na prevádzku.

Právna ochrana „netvorivej“ databázy

Pri katalogizácii zbierkových predmetov upozorňujeme na možný vznik právnej ochrany k tzv. netvorivej databáze podľa § 135 AZ. Tá je výsledkom kvantitatívneho alebo kvalitatívneho vkladu múzea do jej zostavenia. Výsledkom je databáza, ktorej súčasťou je podrobný popis jednotlivých zbierkových predmetov. Stále platí, že jednotlivé údaje, dáta ako súčasť databázy, nie sú autorskoprávne chránené.

Zmluvné aspekty vyradenia zbierkového predmetu

V rámci zmluvnej agendy je potrebné upozorniť na jednu zásadnú vec. V prípade vyradenia zbierkového predmetu vo forme zámeny, vývozu alebo vydania oprávnenej osobe dochádza k uzatvoreniu zmluvy. Súčasťou zmluvy je prevod vlastníckeho práva k zbierkovému predmetu. Podpísanie takejto zmluvy nemá žiaden dopad na trvajúcu autorskoprávnu ochranu pôvodného autora. Ide o prevod vlastníckeho práva ku konkrétnej fyzickej veci, kde nie sú osobitne riešené žiadne licenčné oprávnenia. V prípade, ak múzeum nevykonáva autorské práva k zbierkovému predmetu (t.j. nemá podpísanú licenčnú zmluvu), licenčné ustanovenia by súčasťou týchto zmlúv ani nemohli byť. Aj ak by múzeum podpísanú licenčnú zmluvu malo, bolo by potrebné posúdiť, či je súčasťou licenčnej zmluvy aj možnosť udelenia sublicencie inému subjektu.

Príklad

Múzeum nadobudlo zbierkový predmet, sochu, od tretej osoby, ktorá ju mala vystavenú vo svojom dome. Socha bola podrobne katalogizovaná a následne sa zistilo, že vzhľadom na historické obdobie by bola vhodnejšia jej prezentácia prostredníctvom špecializovaného múzea. Múzeá medzi se-

10 Zaujímavé skúsenosti zo Švédska, kde je cieľom poskytnúť verejnosti čo najviac informácií v digitálnej forme, možno nájsť v LUNDQVIST, L. *Open data at the Swedish National Heritage Board*. In. SANDERHOFF, M. (ed.) *Sharing is Caring*. Copenhagen: Statens Museum for Kunst, 2014, s. 169-177 [online]. http://www.smk.dk/fileadmin/user_upload/Billeder/forsiden/94124_sharing_is_Caring_UK.pdf [cit. 25.2.2017].

bou uzatvorili darovaciu zmluvu, ktorej súčasťou bol prevod vlastníckeho práva k soche. Autorské práva (ak je socha ešte autorskoprávne chránená) zostávajú pôvodnému autorovi. Múzeum nemohlo pri podpise darovacej zmluvy podpísať aj zmluvu licenčnú vzhľadom na to, že autorské práva k soche nevykonáva.

4.3. Súvisiaca múzejná dokumentácia s dôrazom na AZ

Z pohľadu autorskoprávnej ochrany je možné vyčleniť nasledujúce druhy múzejnej dokumentácie:

A: Katalogizačný záznam môže obsahovať jednotlivé údaje, ktoré nie sú samotné autorskoprávne chránené alebo môže byť jeho súčasťou celá výskumná správa alebo jej časť, ktorá obsahuje výsledky výskumu odborného pracovníka, a táto správa môže podliehať autorskoprávnej ochrane podľa § 3 ods. 1 AZ – Dielo. Podliehať autorskoprávnej ochrane môže aj digitálny obrazový záznam spracovávaného predmetu alebo aj záznam o odbornom ošetrovaní, ak sú súčasťou katalogizačného záznamu.

B: Databáza odborného katalógu, tvoreného katalogizačnými záznamami, v zmysle § 135 ods. 1 AZ.

C: Odborný posudok (nevytvorený podľa zákona o znalcoch), dokladujúci, že zbierkový predmet nie je možné reštaurovať, využívaný v procese vyradovania.

D: Licenčná zmluva s autorom – spracovateľom informácií (odborný pracovník múzea) alebo fotografom, ak nejde o zamestnanecké dielo v zmysle § 90 AZ.

E: Zmluva na vyhotovenie posudku (nevytvoreného podľa zákona o znalcoch), použitého pri vyradovaní, ak sa uplatňuje § 91 AZ – Dielo na objednávku. Táto zmluva obsahuje aj licenčné ustanovenia podľa § 65 - § 74 AZ.

5. Odborná revízia zbierkových predmetov

5.1. Zákonné vymedzenie

Revíziu by sme vo všeobecnosti mohli považovať za overovanie určitého stavu so skutočnosťou, resp. s určitým ideálnym stavom. Základné vymedzenie odbornej revízie je súčasťou §11 ods. 1 ZMG, podľa ktorého sa odborná revízia zbierkového predmetu *vykonáva porovnávaním zbierkového predmetu s evidenčným záznamom o zbierkovom predmete v odbornej evidencii zbierkových predmetov*. Prostredníctvom odbornej revízie sa navyš zisťuje *fyzický stav zbierkového predmetu a potreba odborného ošetrovania zbierkového predmetu*. Výsledkom odbornej revízie môže byť teda byť aj potreba reštaurovania alebo zmeny uskladnenia zbierkového predmetu vzhľadom na jeho fyzický stav za účelom jeho dlhodobej ochrany.

ZMG následne upravuje časovú periodicitu odbornej revízie a možnosť vykonania mimoriadnej zbierkovej revízie. Výnos MK SR ďalej v § 8 dopĺňa právnu úpravu o spôsob zriaďovania revíznych komisií a rozsah údajov evidovaných v zázname o vykonaní odbornej revízie. Vzhľadom na personálne a procesné zameranie výnosu MK SR sa týmto častiam osobitne nevenujeme.

5.2. Autorskoprávne súvislosti odbornej revízie zbierkových predmetov

V priebehu odbornej revízie ide po obsahovej stránke zväčša o porovnávanie záznamov a posudzovanie fyzického stavu, kde tvorivosť nie je predpokladom na realizáciu týchto aktivít. Z pohľadu autorských práv sa bližšie zameriame na dve aktivity, a to:

- 1) porovnanie zbierkového predmetu s evidenčným záznamom,
- 2) vytváranie podpornej dokumentácie ako súčasť revízie.

V rámci posudzovania zbierkového predmetu s evidenčným záznamom ide o kontrolnú aktivitu, ktorej cieľom je overenie existujúceho stavu. Z pohľadu autorských práv v tejto fáze nedochádza k vytváraniu nových autorských diel a ani nedochádza k zásahu do existujúcich autorských práv. Zbierkový predmet sa iba skontroluje a výsledkom je realizácia ďalších súvisiacich aktivít. Samotná revízia nie je riešená ani prostredníctvom osobitných výnimiek a obmedzení

v AZ. Osobitná úprava nie je ani potrebná, keďže nedochádza k zásahom do autorského práva. Preto pri tejto kontrolnej časti revízie nie je potrebné autorské práva osobitne riešiť.

Pri vytváraní súvisiacej dokumentácie v rámci revízie je potrebné analyzovať povahu výsledného dokumentu, t.j. či môže byť výsledkom vznik nového autorského diela. Pokiaľ áno, je potrebné sa zamerať na následný výkon práv k vytvorenému autorskému dielu. Podľa § 3 ods. 1 AZ *predmetom autorského práva je dielo z oblasti literatúry, umenia alebo vedy, ktoré je jedinečným výsledkom tvorivej duševnej činnosti autora vnímateľným zmyslami, bez ohľadu na jeho podobu, obsah, kvalitu, účel, formu jeho vyjadrenia alebo mieru jeho dokončenia.*

Súčasťou revízie zbierkových predmetov je vyhotovenie záverečných, resp. priebežných záznamov o odbornej revízii. Obsahové náležitosti záznamu sú presne špecifikované v prílohe č. 15 výnosu MK SR, ktorá dopĺňa zákonnú právnu úpravu. Vzhľadom na presné obsahové vymedzenie je miera tvorivosti výrazne eliminovaná. Vytváraný dokument má presnú formu a obsahové náležitosti, pričom doplnený je iba stručný popis reálneho stavu. Z tohto dôvodu nie je splnený predpoklad vytvorenia *jedinečného výsledku tvorivej duševnej činnosti*. Preto možno dospieť k záveru, že k vyhotovenému záznamu o odbornej revízii nevznikajú nové autorské práva (čiže záznam nie je považovaný za autorské dielo).

Z pohľadu autorských práv sú významnejšie práve aktivity, ktorých realizácia môže byť odvodená práve od výsledku revízie. Môže ísť napr. o proces reštaurovania alebo digitalizácie za účelom ochrany zbierkového predmetu. Autorskoprávnym aspektom reštaurovania a digitalizácie sa bližšie venujeme v časti o odbornej ochrane zbierkového predmetu.

5.3. Súvisiaca múzejná dokumentácia s dôrazom na AZ

Z pohľadu autorskoprávnej ochrany je možné vyčleniť nasledujúce druhy múzejnej dokumentácie:

A: Odborný posudok (nevytvorený podľa zákona o znalcoch) ako prípadná príloha záznamu z odbornej revízie.

B: Zmluva na vyhotovenie posudku (nevytvoreného podľa zákona o znalcoch), použitého pri odbornej revízii, ak sa uplatňuje § 91 AZ – Dielo na objednávku. Táto zmluva obsahuje aj licenčné ustanovenia podľa § 65 - § 74 AZ.

6. Bezpečnosť zbierkových predmetov

6.1. Zákonné vymedzenie

Aktivity múzeá v rámci bezpečnosti možno kategorizovať do dvoch základných oblastí, a to:

1. ochrana a bezpečnosť budov a priestorov, v ktorých sú zbierkové predmety uložené,
2. ochrana zbierkového predmetu pri jeho premiestňovaní, sprístupňovaní a využívaní.

Múzeá musia mať vytvorené vnútorné pravidlá bezpečnosti tak, aby podľa § 12 ods. 2 ZMG dokázali zamedziť:

1. poškodzovaniu a znehodnocovaniu zbierkových predmetov,
2. odcudzeniu a strate zbierkových predmetov,
3. nedovolenej manipulácii a nedovolenému premiestňovaniu zbierkových predmetov v rámci múzea,
4. nedovolenému premiestňovaniu zbierkových predmetov z priestorov múzea.

Bezpečnosť zbierkových predmetov, ako vyplýva z vyššie uvedenej definície a vymedzenia vo výnose MK SR, smeruje k zabezpečeniu budov, rôznych verejnosti prístupných aj neprístupných priestorov, depozitárov a samotných zbierkových predmetov. Z dôvodu bezpečnosti ZMG osobitne v § 12 ods. 3 predpisuje múzeám povinnosť v prípade výpožičky alebo nájmu uzatvorenia osobitnej zmluvy o výpožičke, resp. nájomnej zmluvy. Prostredníctvom zmlúv je potrebné zabezpečiť všestrannú ochranu, bezpečnosť a starostlivosť o zbierkový predmet počas jeho prepravy a prezentácie a úpravu zodpovednosti za škodu spôsobenú pri preprave a prezentácii zbierkového predmetu.

6.2. Autorskoprávne súvislosti bezpečnosti zbierkových predmetov

Z pohľadu autorského práva vo väčšine prípadov týkajúcich sa bezpečnosti zbierkových predmetov nedochádza k ich autorskoprávnenému použitiu. Čias-

točne by sme mohli uvažovať o aplikácii výnimky z autorskoprávnej ochrany, ktorá rieši použitie v rámci **úradných konaní**.

Podľa § 53 AZ *do autorského práva nezasahuje osoba, ktorá bez súhlasu autora použije vyhotovením rozmnoženiny, verejným prenosom, technickým predvedením alebo verejným rozširovaním prevodom vlastníckeho práva dielo v rozsahu nevyhnutnom na účel zabezpečenia*

- a) *verejnej bezpečnosti,*
- b) *priebehu správneho konania, trestného konania alebo súdneho konania alebo*
- c) *rokovania Národnej rady Slovenskej republiky a jej výborov, zastupiteľstva obce alebo zastupiteľstva vyššieho územného celku.*

Výnimku možno aplikovať v správnych konaniach, ktoré by sa mohli týkať prevozu, resp. umiestnenia zbierkového predmetu. Alternatívne jej uplatnenie možno nájsť v konaniach súvisiacich s vyhľadávaním ukradnutých, resp. stratených zbierkových predmetov zo strany štátnych orgánov na to určených. Vtedy v rámci správneho konania dochádza napr. k vyhotoveniu rozmnoženiny diela (fotodokumentácii) do správneho spisu.

Istý súvis s bezpečnosťou zbierkového predmetu by sme vedeli nájsť aj pri aplikácii § 49 AZ. Jeho obsahom je použitie diela na účel archivovania. V praxi ide o rôzne formy digitalizácie, ktorým sa bližšie venujeme pri odbornej ochrane zbierkových predmetov. Účelom digitalizácie podľa § 49 AZ môže byť aj *zabezpečenie originálu zbierkového predmetu alebo jeho rozmnoženiny pre prípad straty, zničenia alebo poškodenia*. Nepriamo možno túto aktivitu považovať aj za garanciu bezpečnosti zbierkového predmetu.

V rámci zabezpečenia priestorov a budov by sme chceli upriamiť pozornosť na **problematiku osobných údajov**, ktorej sa múzeá musia venovať. Či už ide o evidenciu osôb, ktoré priestory navštívia alebo ich monitorovanie prostredníctvom kamerových systémov. V oboch prípadoch ide o spracúvanie osobných údajov, kde je potrebné dodržiavať podmienky upravené zákonom o ochrane osobných údajov¹¹. S týmito činnosťami môžu byť spojené povinnosti ako:

¹¹ Pozri zákon č. 122/2013 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

- získanie súhlasu osoby so spracúvaním osobných údajov – napr. v prípade, ak múzeum eviduje osobné údaje návštevníkov pri vstupe¹²,
- informovanie návštevníkov o monitorovaní priestorov kamerovým systémom – zväčša sa používajú viditeľné označenia, vrátane grafickej značky, ktorá o vyhotovení záznamu návštevníkov múzea informuje¹³,
- povinnosti vo vzťahu k Úradu na ochranu osobných údajov – napr. oznamovacia povinnosť pri informačnom systéme, v ktorom sa osobné údaje spracúvajú (napr. evidencia osobných údajov všetkých návštevníkov, pokiaľ sa tieto údaje získavajú),
- interné povinnosti múzea – napr. spracovanie internej bezpečnostnej dokumentácie, resp. spracovanie bezpečnostného projektu.

V súvislosti s uzatváraním **zmluvy o výpožičke** zbierkového predmetu alebo **nájomnej zmluvy** platia rovnaké pravidlá, na aké sme poukazovali už v predchádzajúcich častiach publikácie. Uzatvorenie zmluvy sa týka konkrétneho zbierkového predmetu ako fyzickej veci, ale nie priamo autorských práv, ktoré sa k nemu môžu viazať.

6.3. Súvisiaca múzejná dokumentácia s dôrazom na AZ

Z pohľadu autorskoprávnej ochrany je možné vyčleniť nasledujúce druhy múzejnej dokumentácie:

A: Zmluva o výpožičke zbierkového predmetu s licenčnými ustanoveniami o využití predmetu ako autorského diela počas trvania výpožičky, ak nie sú postačujúce výnimky a obmedzenie v AZ, napr. § 50 AZ Použitie diela verejným vystavením. Múzeum môže udeliť takúto licenciu len v prípade, že je oprávnené, t.j. je nositeľom majetkových autorských práv k zbierkovému predmetu ako dielu alebo získalo licenciu s oprávnením poskytovať ju ďalším subjektom.

¹² V tomto prípade je potrebné bližšie posúdiť konkrétnu situáciu. Niektoré spôsoby spracúvania osobných údajov je možné realizovať aj bez súhlasu dotknutej osoby. *Pozri* § 10 ods. 3 zákona č. 122/2013 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

¹³ K problematike využívania kamerových systémov v priestoroch verejnosti prístupných a neprístupných *pozri* ÚOOÚ. Metodické usmernenie Úradu na ochranu osobných údajov č. 5/2016 Monitorovanie priestorov verejnosti neprístupných a ÚOOÚ. Metodické usmernenie Úradu na ochranu osobných údajov č. 2/2016 Označenie monitorovaného priestoru podľa § 15 ods. 7 zákona č. 122/2013 Z. z..

B: Zmluva o nájme zbierkového predmetu s licenčnými ustanoveniami o využití predmetu ako autorského diela počas trvania nájmu, ak nie sú postačujúce výnimky a obmedzenie v AZ, napr. § 50 AZ Použitie diela verejným vystavením. Múzeum môže udeliť takúto licenciu len v prípade, že je oprávnené, t.j. je nositeľom majetkových autorských práv k zbierkovému predmetu ako dielu alebo získalo licenciu s oprávnením poskytovať ju ďalším subjektom.

C: Plán evakuácie zbierkových predmetov s licenčnými ustanoveniami jeho používania, ak bol vytvorený v zmysle § 91 AZ – Dielo na objednávku a spĺňa definíčné znaky autorského diela podľa § 3 ods. 1 AZ.

D: Systém zabezpečenia ochrany budov a priestorov a bezpečnostná dokumentácia s licenčnými ustanoveniami ich využívania, ak boli vytvorené v zmysle § 91 AZ – Dielo na objednávku a spĺňajú definíčné znaky autorského diela podľa § 3 ods. 1 AZ.

7. Odborná ochrana zbierkových predmetov

7.1. Zákonné vymedzenie

Odborná ochrana zbierkových predmetov je jednou z najdôležitejších aktivít v rámci činnosti múzea, ktorá prispieva k zachovaniu zbierkového predmetu a následne aj k jeho možnému prezentovaniu. Či už ide o proces uloženia zbierkového predmetu, jeho reštaurovanie, prípadne vhodnú formu prezentácie vzhľadom na priestorové podmienky, vždy je potrebné náležite analyzovať stav, v akom sa zbierkový predmet nachádza.

Podľa § 13 ods. 1 ZMG sa odborná ochrana zbierkových predmetov *musí systematicky vykonávať s cieľom zastavenia alebo spomalenia prirodzených procesov degradácie zbierkových predmetov a týmto spôsobom zachovávať ich vedeckú, historickú, kultúrnu a umeleckú hodnotu.*

Odborná ochrana zbierkových predmetov je podľa § 13 ods. 2 ZMG primárne zabezpečovaná:

- a) *trvalým odborným uložením zbierkových predmetov v špecificky upravených a zabezpečených priestoroch múzea – v depozitároch,*
- b) *zabezpečením optimálnych klimatických, svetelných a bezpečnostných podmienok pri trvalom uložení zbierkových predmetov v depozitároch,*
- c) *vytváraním optimálnych klimatických, svetelných a bezpečnostných podmienok pri prezentácii, štúdiu a preprave zbierkových predmetov,*
- d) *odborným ošetrovaním zbierkových predmetov, ktorým je najmä konzervovanie, reštaurovanie a preparovanie.*

Výnos MK SR následne v § 11 špecifikuje základné zásady vytvárania depozitárov a ich evidencie. V § 12 sú zas podrobnejšie upravené predpoklady odborného ošetrovania zbierkových predmetov.

7.2. Autorskoprávne súvislosti odbornej ochrany zbierkových predmetov

Prvé tri z vyššie uvedených aktivít sa týkajú hlavne vytvárania vyhovujúceho prostredia pre dlhodobú ochranu zbierkového predmetu. V týchto prípadoch nedochádza k používaniu spôsobom, ktorý by bol AZ regulovaný. **Pri prepojení**

s **autorskoprávnu ochranou** vieme identifikovať niektoré oblasti, ktoré majú s **odbornou ochranou zbierkových predmetov súvis**. Ide primárne o aktivity, ktoré sú súčasťou odborného ošetrovania zbierkového predmetu a buď:

1. priamo zasahujú do zbierkového predmetu – napr. potrebné reštaurovanie zbierkového predmetu,
2. spočívajú vo vyhotovení rozmnoženiny zbierkového predmetu – napr. zbierkový predmet je za účelom jeho budúceho uchovania potrebné zdigitalizovať.

Činnosťami, ktoré spočívajú primárne v uložení zbierkového predmetu, ako je napr. spôsob uloženia v depozitároch múzea, nie je potrebné sa z pohľadu autorských práv venovať. V týchto prípadoch totiž nedochádza k použitiu zbierkového predmetu spôsobom, ktorý by AZ priamo upravoval (pretože nejde o použitie v autorskoprávnom zmysle). Ide vždy o nakladanie s konkrétnym zbierkovým predmetom – vecou.

Po nadobudnutí zbierkového predmetu alebo po uplynutí určitého času môže vzniknúť potreba jeho **reštaurovania**. Ide o náročnú úlohu, ktorej výsledkom by malo byť obnovenie zbierkového predmetu do čo najviac pôvodného stavu. Podľa § 13 ods. 4 ZMG je reštaurovaním *odborné ošetrovanie zbierkového predmetu, ktoré sa vykonáva s cieľom kvalitatívne zlepšiť fyzický stav zbierkového predmetu*.

V súvislosti s reštaurovaním je potrebné posúdiť, či pri tejto aktivite dochádza k vytvoreniu nového autorského diela alebo nie. Pokiaľ áno, autor reštaurovania by mal k reštaurovanej podobe zbierkového predmetu nové autorské práva. V rámci procesu reštaurovania by dochádzalo k tzv. spracovaniu zbierkového predmetu do úplne novej podoby. Podľa § 8 AZ *spracovaním diela vzniká nové dielo, ak spĺňa podmienky podľa § 3 ods. 1. Spracovaním diela je jeho adaptácia, preklad alebo iná úprava diela. Práva autora k pôvodnému dielu, ktoré je predmetom spracovania, zostávajú zachované*.

Z definície autorského diela je potrebné sa bližšie zamerať na splnenie podmienky *jedinečného výsledku tvorivej duševnej činnosti*. Cieľom reštaurovania by malo byť čo najvernejšie priblíženie sa k pôvodnému výzoru, stavu zbierkového predmetu. Cieľom nie je vytvorenie nového zbierkového predmetu, kde možno využiť voľne akúkoľvek mieru tvorivosti. Možno teda tvrdiť, že samotná tvorivosť je výrazne potláčaná vzhľadom na potrebu zachovania pôvodného sta-

vu. Vzhľadom na takéto zadanie by mal každý reštaurátor s podobným vzdelaním a zručnosťou dospieť po reštaurovaní k rovnakému výsledku. **Z tohto dôvodu sa prikláňame k názoru, že k reštaurovanému zbierkovému predmetu nevznikajú žiadne nové autorské práva. Dôvodom je absencia jedinečnosti a tvorivosti, ktoré je treba v čo najväčšej miere eliminovať.** Uvedené spôsobuje nesplnenie podmienok vzniku autorského diela, a preto k zreštaurovanému zbierkovému predmetu nové autorské práva nevznikajú.

Pri reštaurovaní a posudzovaní autorskoprávnej ochrany je potrebné upozorniť ešte na jeden problém, s ktorým sa múzeá môžu v praxi stretnúť. Ten súvisí s vytváraním podpornej dokumentácie, ktorá popisuje proces reštaurovania, použitý materiál, prípadne ďalší postup. **K takémuto materiálu už autorskoprávna ochrana vzniknúť môže** a autorom týchto dokumentov je zväčša priamo reštaurátor. Problém môže nastať v prípade, ak múzeum plánuje zmenu reštaurátora a nemajú zmluvne riešené práve odovzdanie a následne aj výkon práv k podkladovému materiálu. **Potrebné je posúdiť aj spôsob zapojenia reštaurátora**, t.j. či ide o interného zamestnanca, kde realizácia aktivity vyplýva z pracovnej náplne alebo ide o externú činnosť realizovanú na základe podpísanej zmluvy. V prípade zmluvného zapojenia možno odporúčať, aby zmluva s reštaurátorom obsahovala osobitne odovzdanie podkladového materiálu, vrátane licenčných podmienok, upravujúcich následné použitie materiálu. Obsahu licenčnej zmluvy sa podrobnejšie venujeme v kapitole o nadobúdaní zbierkových predmetov.

V rámci obnovovacích, resp. reštaurátorských prác je v AZ osobitne upravené **použitie architektonického diela**. Podľa § 54 AZ *do autorského práva nezasahuje osoba, ktorá bez súhlasu autora použije vyhotovením rozmnoženiny, verejným prenosom alebo verejným rozširovaním bezodplatným prevodom vlastníckeho práva umelecké dielo vo forme stavby, zobrazenia stavby alebo plánu stavby na účel obnovy stavby*. V praxi možno toto ustanovenie využiť napr. pri vyhotovovaní architektonickej dokumentácie, ktorá bude následne použitá pri rekonštrukcii budovy.

Príklad

Múzeum nadobudlo sochu z 19. storočia od známeho sochára, ktorej časť je v pomerne zlom stave a vyžaduje reštaurátorskú prácu. Múzeum do procesu reštaurovania zapojilo interného zamestnanca, ktorý má reštaurovanie ako súčasť pracovnej náplne v pracovnej zmluve. Zamestnanec po 4 mesiacoch dielo

zreštauroval a podrobný popis prác a iné zistenia spísal v osobitnom podkladovom dokumente. K samotnej zreštaurovanej soche nevznikajú žiadne nové autorské práva z dôvodu nesplnenia podmienok na vznik autorského diela – absencia jedinečného výsledku tvorivej duševnej činnosti. Autorské práva ale na druhej strane mohli vzniknúť k vypracovanému podkladovému dokumentu. Vzhľadom na to, že reštaurátor plnil úlohu vyplývajúcu zo zamestnaneckého pomeru, aplikoval by sa na výkon práv k podkladovému dokumentu zamestnanecký režim.

Ďalšou z aktivít, ktoré môžu mať súvis s odbornou ochranou zbierkových predmetov je **vyhotovenie rozmnoženiny zbierkového predmetu v digitálnej forme**. Ide o spôsob ochrany zbierkového predmetu, ktorý je možné na základe uchovaného digitálneho zobrazenia kedykoľvek obnoviť. Vyhotovenie rozmnoženiny je použitím diela, na ktoré je v zásade potrebné získať súhlas autora (resp. dedičov alebo iného nositeľa práv). Ide o jedno z majetkových autorských práv¹⁴.

V prípade ochrany zbierkového predmetu ale múzeum na takého konanie súhlas získať nepotrebuje. Ide o konanie, ktoré je **súčasťou výnimiek a obmedzení, konkrétne upravené v § 49 AZ**. V zmysle § 49 AZ *do autorského práva nezasahuje knižnica, archív, múzeum alebo škola, ktorá bez súhlasu autora použije dielo uložené v knižnici, archíve, múzeu alebo škole vyhotovením rozmnoženiny na účel nahradenia, archivovania alebo zabezpečenia originálu diela alebo jeho rozmnoženiny pre prípad straty, zničenia alebo poškodenia*. Ako vidno priamo z ustanovenia AZ, múzeum nemusí mať pri digitalizácii žiadne obavy z porušenia AZ. Je potrebné upozorniť, že aktuálne sa venujeme výhradne ochrane zbierkového predmetu vo forme digitalizácie za účelom nahradenia, archivovania alebo zabezpečenia jeho originálu.

Príklad

Múzeum má v zbierkovom fonde sochu z polovice 20. storočia. Vzhľadom na horší stav materiálu by ju chcelo zdigitalizovať a dlhodobo uložiť za účelom ochrany kultúrneho dedičstva. Na túto aktivitu nepotrebuje získať osobitný súhlas od autora sochy ani nie je potrebné uhradiť osobitnú autorskú odmenu. Pri svojom konaní sa môže múzeum odvolať na § 49 AZ.

Je potrebné upozorniť, že múzeu pri digitalizácii v zásade nevznikajú nové autorské práva k digitálnemu zobrazeniu zbierkového predmetu. V prí-

¹⁴ Pozri § 19 ods. 4 AZ.

pade digitalizácie napr. obrazu ide o zmenu formy bez potreby tvorivého vkladu. Cieľom je čo najvernejšie zobrazenie zbierkového predmetu v digitálnej podobe. Autorské práva teda zostávajú pôvodnému autorovi obrazu. Uvažovať by sme v niektorých prípadoch mohli o vzniku nových práv súvisiacich s autorským právom napr. pri vytvorení animácie alebo natočení nového videa (audiovizuálneho záznamu) o zbierkovom predmete¹⁵.

Odlišnou situáciou je aj následné použitie digitálneho zobrazenia zbierkového predmetu, napr. prostredníctvom umiestnenia na webovej stránke múzea alebo na portáli kultúrneho dedičstva *Slovakiana.sk*. Na tieto aktivity už výnimky a obmedzenia aplikovať nevieme. Týmto oblastiam sa venujeme podrobnejšie v časti týkajúcej sa prezentácií zbierkových predmetov.

7.3. Súvisiaca múzejná dokumentácia s dôrazom na AZ

Z pohľadu autorskoprávnej ochrany je možné vyčleniť nasledujúce druhy múzejnej dokumentácie:

A: Depozitárny režim spracovaný vo forme dokumentu môže podliehať autorskoprávnej ochrane, a to najmä: systém uloženia zbierkových predmetov v depozitári, spôsob vedenia lokalizačných katalógov o uložení zbierkových predmetov v depozitári, spôsob vedenia evidencie pohybu zbierkových predmetov pri vydávaní z depozitára a pri prijímaní do depozitára, systém a spôsob regulácie vnútroklimatických podmienok v depozitári, spôsob a systém vykonávania meraní mikroklimatických podmienok v depozitári a ich zápisu a postup pri vyhodnocovaní takto získaných záznamov. Použitie dokumentu, ktorý môže byť databázou (podľa § 135 AZ), závisí od podmienok uvedených v zmluve o jeho vytvorení, ak sa uplatňuje § 91 AZ – Dielo na objednávku.

B: Návrh na konzervovanie zbierkového predmetu obsahuje navrhovaný spôsob a postup konzervovania, ktorý môže podliehať autorskoprávnej ochrane podľa § 3 ods. 1 AZ – Dielo.

15 K uvedenej problematike pozri aj CORBETT, S., BODDINGTON, M. *Copyright Law and The Digitisation of Cultural Heritage*. Working Paper Series, Working Paper No. 77, 2011, s. 3 [online]. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1806809 [cit. 12.2.2017].

C: Záznam o konzervovaní zbierkového predmetu obsahuje postupy vykonané pri konzervovaní zbierkového predmetu, návrh na konzervovanie zbierkového predmetu, ale aj obrazovú dokumentáciu o zbierkovom predmete pred, počas konzervovania a jeho ukončení. Záznam o konzervovaní zbierkového predmetu môže podliehať autorskoprávnej ochrane podľa § 3 ods. 1 AZ – Dielo.

D: Návrh na reštaurovanie zbierkového predmetu obsahuje charakteristiku reštaurátorského výskumu a opis jeho vykonania vrátane inventarizácie, odôvodnenia a vyhodnotenia prípadných sond, podrobné vyhodnotenie reštaurátorského výskumu, zhodnotenie aktuálneho technického stavu a charakteristiku vedeckých a umeleckých hodnôt zbierkového predmetu, návrh postupu, technológie reštaurovania zbierkového predmetu a ich zdôvodnenie, obrazovú dokumentáciu zbierkového predmetu a reštaurátorského výskumu. Návrh na reštaurovanie zbierkového predmetu spracovaný vo forme dokumentu môže podliehať autorskoprávnej ochrane podľa § 3 ods. 1 AZ – Dielo.

E: Záznam o reštaurovaní zbierkového predmetu obsahuje opis vykonaných prác z hľadiska použitého postupu, technológie a materiálu, špecifikáciu a zdôvodnenie zmien pri reštaurovaní v porovnaní so schváleným návrhom na reštaurovanie, vyhodnotenie nových poznatkov z priebehu reštaurovania týkajúcich sa technickej, technologickej a umelecko-historickej charakteristiky zbierkového predmetu, prínos reštaurovania a dosiahnutý cieľ, spôsob uloženia a prezentácie reštaurovaného zbierkového predmetu z hľadiska jeho ochrany a nevyhnutných prevádzkových a klimatických podmienok, fotografickú a inú obrazovú dokumentáciu z priebehu a výsledku reštaurovania zbierkového predmetu, návrh na reštaurovanie zbierkového predmetu. Záznam o reštaurovaní zbierkového predmetu môže podliehať autorskoprávnej ochrane podľa § 3 ods. 1 AZ – Dielo.

F: Záznam o preparovaní zbierkového predmetu obsahuje navrhovaný spôsob a postup preparovania, použité chemické prostriedky a iné materiály, postupy vykonané pri tomto zásahu, aj obrazovú dokumentáciu o predmete pred, počas preparovania a po jeho ukončení. Záznam o preparovaní zbierkového predmetu môže podliehať autorskoprávnej ochrane podľa § 3 ods. 1 AZ – Dielo.

G: Zmluva o úschove v prípade predmetu – depozitu, v ktorej sú určené podmienky úschovy, vrátane licenčných ustanovení o využívaní predmetu ako autorského diela v zmysle § 3 ods. 1 AZ – Dielo.

H: Zmluva o dielo, t.j. časti alebo celého depozitárneho režimu, návrhov a záznamov konzervovania, reštaurovania, preparovania s licenčnými ustanoveniami využívania tohto diela múzeom a tretími osobami, ak nejde o zamestnanecké dielo v zmysle § 90 AZ.

I: Zmluva o výpožičke zbierkového predmetu (potrebná pre odborné ošetrovanie externými subjektami) s licenčnými ustanoveniami o využití predmetu ako autorského diela počas trvania výpožičky, ale aj o využití vytvorenej dokumentácie ku konzervovaniu, reštaurovaniu, preparovaniu, ak sa uplatňuje § 91 AZ – Dielo na objednávku.

8. Vedecko-výskumná činnosť

8.1. Zákonné vymedzenie

Vedecko-výskumná činnosť patrí k základným aktivitám realizovaným v múzeách. Či už ide o vyhľadávanie nových predmetov, dopĺňanie metadátových záznamov alebo písanie rôznych odborných publikácií. Vo všetkých týchto prípadoch je potrebný aktívny prístup pri získavaní nových poznatkov a informácií.

Podľa § 14 ods. 1 ZMG sa vedecko-výskumná činnosť v múzeách vykonáva s cieľom:

- a) *nadobúdať zbierkové predmety,*
- b) *vedecky skúmať zbierkové predmety a zbierky a využiť ich vedeckú hodnotu na poznávanie prírody a hospodárskeho, politického, spoločenského a kultúrneho vývoja spoločnosti,*
- c) *skúmať postupy a metódy pri odbornom ošetrovaní zbierkových predmetov,*
- d) *prinášať a rozvíjať nové poznatky a informácie ako súčasť vedomostného systému múzea,*
- e) *skúmať a spracovávať javy a vývinové trendy, ktoré výrazne spolupôsobia na vývoj vizuálneho umenia.*

Výnos MK SR dodatočne nespresňuje vedecko-výskumné aktivity realizované v múzeách. Osobitná právna úprava sa týka prírodnín, skúmania životného prostredia a archeologického výskumu.

8.2. Autorskoprávne súvislosti vedecko-výskumnej činnosti

Vedecko-výskumné aktivity majú výrazné prepojenie s autorskoprávnou ochranou, o ktorej sme už viackrát v tejto publikácii hovorili. V aktuálnom stave poznania a vývoja spoločnosti je prirodzené, že pri väčšine vedecko-výskumných aktivít vychádzame z určitého stavu poznania. Ten je najčastejšie zhmotnený v rôznych knihách, článkoch alebo odborných textoch.

V súvislosti s autorskoprávnou ochranou je potrebné sa pri vedecko-výskumných aktivitách zamerať **primárne na tri oblasti**, a to:

1. predmety vylúčené z autorskoprávnej ochrany – čo nemožno chrániť autorským právom,
2. výnimky a obmedzenia – kedy nie je potrebné získať súhlas autora (alebo nositeľa práv, ktorým môže byť napr. vydavateľ) na použitie jeho autorského diela,
3. zamestnanecký režim – akým spôsobom možno s výsledkami výskumu nakladať/používať ich.

V rámci vedecko-výskumnej činnosti je potrebné špecifikovať, čo vlastne autorské právo primárne chráni. Základom aj pri vedecko-výskumných aktivitách zostáva § 3 AZ, podľa ktorého *predmetom autorského práva je dielo z oblasti literatúry, umenia alebo vedy, ktoré je jedinečným výsledkom tvorivej duševnej činnosti autora vnímateľným zmyslami, bez ohľadu na jeho podobu, obsah, kvalitu, účel, formu jeho vyjadrenia alebo mieru jeho dokončenia.*

Zároveň je potrebné dodať, že aj pri splnení (niektorých alebo všetkých) vyššie uvedených „znakov“ autorského diela, AZ obsahuje určitú **skupinu predmetov, ktoré autorské právo nechráni, ktoré sme bližšie rozoberali v úvodnej časti publikácie.** Z pohľadu vedecko-výskumnej činnosti je dôležité, že podľa § 5 AZ písm. a) sa za predmet autorského práva nepovažuje *myšlienka, spôsob, systém, metóda, koncept, princíp, objav alebo informácia, ktorá bola vyjadrená, opísaná, vysvetlená, znázornená alebo zahrnutá do diela.* AZ chráni formálne vyjadrenie myšlienok v podobe článku alebo knihy, ale samotná myšlienka alebo objav už autorskoprávne chránenou nie je.

Príklad:

Obdobne je potrebné sa pozerieť aj na vedecké publikácie. Predstavme si, že máme publikáciu opisujúcu vznik kultúrnych predmetov v období gotiky spolu s rôznymi faktami. Autorské právo chráni formu, t.j. textové popísanie obdobia a faktov. Chránené ale nie sú samotné informácie, údaje t.j. fakty, ktoré sme v rámci výskumu identifikovali, napr. od ktorého roku sa vyskytuje určitá technika alebo materiál. Ktokoľvek ich môže prevziať, preformulovať a pokračovať v ďalšom výskume.

Vedecko-výskumná oblasť je úzko prepojená aj s časťou AZ, upravujúcou **výnimky a obmedzenia**, teda situácie, kedy od autora nepotrebujeme získať súhlas na použitie jeho diela alebo mu nemusíme osobitne uhradiť autorskú odmenu. Nebudeme sa v tejto časti venovať všetkým výnimkám a obmedzeniam, ale iba oblasti výskumu. Tú upravuje osobitne § 44 AZ, v zmysle ktorého *do*

autorského práva nezasahuje osoba, ktorá bez súhlasu autora použije zverejnené dielo vyhotovením rozmnoženiny, verejným vykonaním alebo verejným prenosom na účel názornej ukážky pri výučbe alebo pri výskume, ak pri takomto použití nedochádza k priamemu alebo nepriamemu majetkovému prospechu.

Pomerne značnou limitáciou pri praktickom využití výnimky je obmedzenie majetkového prospechu. V praxi pod túto výnimku spadajú výlučne bezodplatné konania, ktoré nesmerujú k priamemu (generovanie príjmu) alebo nepriamemu majetkovému prospechu.

Druhou z výnimiek, ktorá sa bežne pri výskumoch využíva je **citácia, upravená v § 37 AZ.** Podľa § 37 ods. 1 AZ *do autorského práva nezasahuje osoba, ktorá bez súhlasu autora použije formou citácie zverejnené dielo alebo jeho časť najmä na účel recenzie alebo kritiky tohto diela.* Táto výnimka rieši praktickú situáciu, keď v rámci vedeckého diela chceme nadviazať už na existujúce poznatky a niektoré časti iných publikácií potrebujeme do našej vytváranej publikácie prebrať. Z pohľadu autorského práva ide o vyhotovenie rozmnoženiny, na ktoré ale nepotrebujeme získať osobitný súhlas autora vzhľadom na zaradenie do výnimiek a obmedzení. Z pohľadu účelu použitia AZ osobitne odkazuje na účel recenzie alebo kritiky. Vzhľadom na použitie slovného spojenia *najmä* ide iba o príkladné vymedzenie účelu, pod ktoré možno podradiť aj rôzne aktivity v rámci výskumnej činnosti. Netreba tiež zabúdať, že na to, aby naše konanie pod výnimku spadalo je potrebné pri citácii adekvátne označiť autora a zdroj, pričom musí ísť o primeraný rozsah citácie.

Poslednou z oblastí, ktorej sa budeme venovať s výrazným dopadom na výkon práv k výsledkom výskumu, je oblasť **zamestnaneckého režimu.** Väčšina vedecko-výskumných aktivít v múzeách je realizovaná práve prostredníctvom zamestnancov, zamestnaných na trvalý pracovný pomer. Mierne problematickým sa javí posudzovanie dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru a ich použitie na realizáciu výskumných úloh. Výsledkom výskumných úloh sú bežne predmety chránené ako autorské diela. Podľa § 223 ods. 4 zákonníka práce nemožno dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru uzatvárať na činnosti, ktoré sú predmetom ochrany podľa AZ. Preto v prípade krátkodobého využívania osôb mimo trvalého pracovného pomeru a v prípade, ak výsledok ich činností bude chránený v zmysle AZ je potrebné zvoliť iný spôsob zapojenia, napr. uzatvorenie zmluvy o dielo¹⁶.

16 V prípade ak niektoré vedecko-výskumné činnosti vykonávajú študenti je potrebné situáciu riešiť osobitne, napr. uzatvorením licenčnej zmluvy. Študenti (stážisti) väčšinou nemajú uzatvorenú pracovnú zmluvu priamo s múzeom.

Na vedecko-výskumné aktivity sa uplatňujú základné zásady zamestnaneckého režimu podrobnejšie rozpracované v kapitole 2.10. tejto publikácie. Medzi zamestnávateľom a zamestnancom je podpísaná pracovná zmluva, ktorá podrobnejšie špecifikuje pracovnú náplň zamestnanca. Tá je prioritnou pri posudzovaní, ktoré aktivity sú súčasťou výkonu pracovnej náplne, a ktoré už nie. V mnohých prípadoch je súčasťou pracovnej náplne aj riešenie výskumných úloh. Preto v prípade vytvorenia autorského diela ako výsledku plnenia úloh vyplývajúcich z pracovnej náplne, bude takéto dielo považované za dielo zamestnanecké. Výkon práv a nakladanie s dielom bude preto na strane zamestnávateľa.

V prípade, ak štandardný zamestnanecký režim zamestnávateľovi nevyhovuje, je možné si v pracovnej zmluve so zamestnancom dohodnúť odlišný režim výkonu práv, resp. celkového nakladania s vytvoreným autorským dielom.

Príklad

Múzeum má uzatvorenú pracovnú zmluvu so zamestnancom. Súčasťou pracovnej náplne je vykonávanie výskumnej činnosti s cieľom čo najpodrobnejšieho popísania zbierkového predmetu. Súčasťou tejto aktivity je predkladanie rôznych textových popisov. Pracovná zmluva osobitne zamestnanecký režim neupravuje. V tomto prípade sa aplikuje štandardný režim podľa § 90 AZ. Vzhľadom na plnenie si pracovnej úlohy zo strany zamestnanca, autorské práva k vytvoreným textom vykonáva zamestnávateľ, t.j. múzeum.

8.3. Súvisiaca múzejná dokumentácia s dôrazom na AZ

Z pohľadu autorskoprávnej ochrany je možné vyčleniť nasledujúce druhy múzejnej dokumentácie:

A: Výskumná správa s odbornými údajmi o skúmanom zbierkovom predmete a súvisiacich prameňoch obsahuje výsledky výskumu odborného pracovníka. Výskumná správa ako výsledok odbornej činnosti môže podliehať autorskoprávnej ochrane podľa § 3 ods. 1 AZ – Dielo.

B: Interný metodický pokyn, t.j. jasne a presne stanovené pravidlo vykonávania vedecko-výskumnej činnosti v múzeu, ako je plán vedecko-výskumnej činnosti, realizačný proces tejto činnosti (od schvaľovania jej obsahu, stanovenie

kontrolných mechanizmov, oponentský proces, pôsobiace subjekty, až po druhy výstupov), ktorý môže podliehať autorskoprávnej ochrane podľa § 3 ods. 1 AZ – Dielo.

C: Iný interný materiál či metodický pokyn, ako napr. stratégia rozvoja múzea, plán zbierkotvorby a pod., a dokumentácia činnosti múzea, ak obsahuje tvorivé prvky z hľadiska autorskoprávnej ochrany podľa § 3 ods. 1 AZ – Dielo.

D: Databáza publikačnej činnosti odborných pracovníkov múzea, ak je špecifická pre múzeum a vytvorená inovatívnym spôsobom podľa § 130, § 131, § 132 a § 135 AZ.

E: Databáza edičnej, či inej odbornej činnosti múzea, ak je špecifická pre múzeum a vytvorená inovatívnym spôsobom podľa § 130, § 131, § 132 a § 135 AZ.

F: Iný výstup vedecko-výskumnej činnosti, vytvorený v zmysle § 3, §4, § 130, § 131, § 132 AZ, napr. aj článok, zborník, noviny, časopis, encyklopédia, antológia, pásmo alebo výstava.

G: Zmluva o dielo podľa § 91 AZ – Dielo na objednávku, s licenčnými ustanoveniami využívania tohto diela múzeom a tretími osobami, ak nejde o zamestnanecké dielo v zmysle § 90 AZ.

I: Licenčná zmluva na získanie súhlasu na použitie výstupu vedecko-výskumnej činnosti, ktorý je autorským dielom a licencia nebola riešená žiadnym spôsobom, ak nie sú postačujúce výnimky v AZ, resp. ustanovenia zmluvy na objednávku:

- a) licencia od autora/výrobcu zvukového alebo audiovizuálneho záznamu, alebo iného nositeľa autorských práv, ak nejde o zamestnanecké dielo v zmysle § 90 AZ,
- b) udelenie súhlasu so zásahom do osobnostných práv – napr. použitie rôznych osobných písomností, podobizní osôb a pod.,
- c) licencia od autora obrazového materiálu, ak nejde o zamestnanecké dielo v zmysle § 90 AZ.

9. Prezentácia zbierkových predmetov

Za ochrancov kultúrneho dedičstva možno bez pochyb považovať pamäťové a fondové inštitúcie, ktoré sú dôležitým zdrojom informácií a poznania našej kultúry. Počas dlhého obdobia bol spôsob ich fungovania primárne orientovaný na analógovú formu. Jednotlivé osoby museli navštíviť priestory inštitúcií, ak sa k určitej informácii alebo zbierkovým predmetom chceli dostať. Technológie a rozvoj internetu¹⁷ začali postupne otvárať nové možnosti interakcie medzi pamäťovými a fondovými inštitúciami na jednej strane a používateľom na strane druhej.

Prezentáciu zbierkových predmetov možno považovať za výsledný akt celej správy a uchovávanania zbierkového fondu. Cieľom každej pamäťovej a fondovej inštitúcie by mala byť čo najširšia forma prezentácie uchovaného kultúrneho dedičstva bez porušenia práv iných osôb. Do tejto oblasti možno zaradiť aj autorské práva, ktoré sa na niektoré zbierkové predmety môžu vzťahovať. Z tohto dôvodu je potrebné podrobne analyzovať, aké aktivity je múzeum so zbierkovým predmetom oprávnené realizovať, a na ktoré je už potrebné získať osobitný súhlas.

Z dôvodu lepšej prehľadnosti rozčleníme nasledujúci výklad do niekoľkých oblastí, a to:

- verejné vystavenie zbierkových predmetov,
- propagácia výstavy,
- digitalizácia a použitie digitálneho zobrazenia zbierkového predmetu,
- sprístupnenie zbierkových predmetov verejnosti (webové stránky, portál Slovakiana, portál Europeana),
- osirelé diela,
- rozšírená hromadná licenčná zmluva.

¹⁷ K stručnému a prehľadnému vývoju služieb, na ktorých je internet založený, pozri W3C. *A Little History of the World Wide Web*. [online]. <http://www.w3.org/History.html> [cit. 10.2.2017].

9.1. Verejné vystavenie zbierkových predmetov

Ako sme už vysvetlili v predchádzajúcich častiach, verejné vystavenie zbierkového predmetu je súčasťou majetkových autorských práv upravených v § 19 ods. 4 AZ. Pri použití zbierkového predmetu spôsobom, ktorý je chránený autorským právom, je v zásade potrebné získať súhlas autora, resp. iného nositeľa práv. Tento režim sa ale neaplikuje plošne na všetky situácie. Verejné vystavenie zbierkových predmetov je súčasťou tzv. výnimiek a obmedzení, kde pri splnení podmienok špecifikovaných v AZ nie je potrebné získať súhlas autora na tento spôsob použitia.

Základom je § 50 ods. 1 AZ, podľa ktorého *do autorského práva nezasa- huje osoba, ktorej súčasťou obvyklých aktivít je verejné vystavovanie diel a ktorá bez súhlasu autora použije verejným vystavením fotografické dielo, iné dielo výtvarného umenia alebo originál slovesného diela, ku ktorému nadobudla*

- a) *vlastnícke právo alebo*
- b) *užívacie právo vypožičaním od oprávneného vlastníka originálu tohto diela alebo rozmnoženiny tohto diela.*

V prípade múzea ide o subjekt, ktorého súčasťou obvyklých aktivít je verejné vystavovanie zbierkových predmetov (vrátane tých zbierkových predmetov, ktoré môžu byť autorským dielom). Verejné vystavovanie je základným poslaním múzea s cieľom priblížiť určité vedomosti, poznatky, kultúrne dedičstvo širšej verejnosti. Splnená je tiež druhá podmienka, a to existencia vlastníckeho alebo užívacieho práva. Väčšina zbierkových predmetov je súčasťou majetku múzea, ktorý nadobudli, či už na základe kúpnych alebo darovacích zmlúv. Miernou limitáciou výnimky je obmedzenie predmetov, na ktoré sa vzťahuje, a to:

- fotografické dielo,
- iné dielo výtvarného umenia,
- originál slovesného diela.

Príklad

Múzeum zakúpilo novú zbierku starších fotografií z 80. rokov 20. storočia od slovenského fotografa. Fotografie sú chránené autorským právom. Základom nadobudnutia bola kúpna zmluva medzi múzeom a fotografom, ktorá neobsahova-

la osobitné licenčné ustanovenia. Vzhľadom na výnimku, ktorá je súčasťou AZ, môže múzeum realizovať verejné vystavenie fotografií bez toho, že by potrebovalo získať osobitný súhlas fotografa. V prípade, ak plánuje fotografie umiestniť na svojej webovej stránke, na takéto konanie už súhlas fotografa potrebuje¹⁸.

Základným obmedzením zostáva rozsah aplikácie výnimky upravujúcej verejné vystavenie zbierkových predmetov. **Tú možno aplikovať výlučne formou klasického vystavenia zbierkového predmetu napr. vo výstavnej sieni alebo využitím technických zariadení umiestnených v priestoroch múzea.** Využitím technických zariadení v priestoroch múzea možno zabezpečiť aj formu prezentácie digitalizovaných zbierkových predmetov, ktoré vzhľadom na trvajúcu právnu ochranu nemôžu byť sprístupnené online. Na ďalšie spôsoby použitia nad rámec výnimky upravujúcej verejné vystavovanie je potrebné buď aplikovať inú výnimku v AZ, prípadne získať osobitný súhlas na použitie zbierkového predmetu od autora, resp. iného nositeľa práv.

V súvislosti s verejným vystavovaním upozorňujeme na časť 2.9. publikácie, kde bola analyzovaná **možnosť vzniku právnej ochrany k výstave zostavenej kurátorom** múzea v podobe tzv. tvorivej databázy. Vo väčšine prípadov bude výkon práv na strane múzea z dôvodu aplikácie zamestnaneckého režimu na aktivity, ktoré kurátov vykonáva ako súčasť pracovnej náplne. Bližšie k zamestnaneckého režimu v kapitole 2.10.

9.2. Propagácia výstavy

Nevyhnutnou súčasťou každej pripravovanej výstavy v múzeu je jej propagácia. S cieľom prilákať do múzea rôzne skupiny návštevníkov je potrebné využiť viacero spôsobov komunikácie. Častou formou propagácie je napr. využívanie rôznych plagátov, brožúr a podobného materiálu, ktorý obsahuje základné údaje o výstave a častokrát aj zmenšené zobrazenie niektorých zbierkových predmetov, ktoré majú byť súčasťou výstavy. Z pohľadu AZ ide aj v týchto prípadoch o vyhotovenie rozmnoženiny zbierkového predmetu, ktoré je podľa § 19 ods. 4 AZ jedným zo základných majetkových autorských práv.

¹⁸ V príklade sme sa zameriavali výlučne na autorskoprávnu ochranu. Pri fotografiách netreba ale zabúdať aj na súvisiacu ochranu osobnosti, ak fotografie zobrazujú reálne fyzické osoby. Ochrana osobnosti je upravená v § 11 a nasl. občianskeho zákonníka. Múzeum v prípade použitia fotografie vie ale pomerne flexibilne využiť tzv. zákonnú výnimku v § 12 ods. 3 občianskeho zákonníka, podľa ktorej *podobizne, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy sa môžu bez privolenia fyzickej osoby vyhotoviť alebo použiť primeraným spôsobom tiež na vedecké a umelecké účely a pre tlačové, filmové, rozhlasové a televízne spravodajstvo.*

Riešením pre múzeá je využitie výnimiek a obmedzení, ktorých súčasťou v § 57 AZ je právna úprava propagácie výstavy. Podľa § 57 ods. 1 AZ *do autorského práva nezasahuje osoba, ktorá bez súhlasu autora použije vyhotovením rozmnoženiny, verejným prenosom alebo verejným rozširovaním prevodom vlastníckeho práva umelecké dielo na účel propagácie verejnej výstavy umeleckého diela alebo propagácie predaja umeleckého diela, a to v rozsahu potrebnom na takúto propagáciu.*

Výnimka umožňuje múzeám realizovať rôznorodé aktivity. Z pohľadu použitia k dovoľeným konaniam patrí:

- vyhotovenie rozmnoženiny zbierkového predmetu – napr. prostredníctvom umiestnenia zmenšenej kópie (fotografie) zbierkového predmetu do propagačného materiálu,
- verejný prenos zbierkového predmetu – napr. umiestnenie propagačného materiálu na webovú stránku múzea,
- verejné rozširovanie prevodom vlastníckeho práva – napr. šírenie propagačného materiálu v priestoroch múzea alebo na inom mieste určenom na propagáciu.

Využitie výnimky ale nie je neobmedzené. AZ obsahuje limitácie v podobe:

- a) využitia výlučne na účel propagácie verejnej výstavy alebo predaja zbierkového predmetu,
- b) podľa § 57 ods. 2 výnimku nemožno aplikovať na použitie zbierkového predmetu po skončení jeho verejného vystavenia alebo po jeho predaji.

Príklad

Múzeum pripravuje novú výstavu zameranú na tvorbu 70. rokov 20. storočia. K výstave sa pripravuje propagačný materiál v podobe dvojstranového letáku. Múzeum chce do letáku umiestniť zobrazenie sochy a obrazu, ktoré by mohli prilákať viacej návštevníkov. Tak socha ako aj obraz sú ešte stále autorskoprávne chránené. Múzeum chce propagačný materiál rozdávať v priestoroch múzea a umiestniť pred výstavou na svoju webovú stránku. Na tieto konania nepotrebuje získať osobitne súhlas autora alebo uhradiť odmenu za použitie zbierkových predmetov z dôvodu možnej aplikácie výnimky upravenej v § 57 AZ.

Dôležité je upozorniť na limitáciu použitia propagačných materiálov po skončení výstavy uvedené vyššie v bode b). V tomto prípade už výnimku v § 57 AZ aplikovať nevieme a múzeum má aktuálne dve možnosti:

- propagačný materiál sa prestane používať,
- v prípade plánovaného používania propagačných materiálov aj po skončení výstavy je potrebné získať licenciu od autorov použitých zbierkových predmetov, ktoré sú súčasťou propagačného materiálu. **Uvedené obmedzenie sa aplikuje v prípade ak sú súčasťou propagačného materiálu zbierkové predmety stále chránené AZ. Na samotný propagačný materiál možno využiť aj zamestnanecký režim v prípade interného vytvorenia zamestnancom múzea.**

Príklad

Múzeum pripravuje novú výstavu zameranú na tvorbu 18./19. storočia. K výstave sa pripravuje propagačný materiál v podobe dvojstranového letáku. Múzeum chce do letáku umiestniť zobrazenie sochy a obrazu, ktoré by mohli prilákať viac návštevníkov. Tak socha ako aj obraz sú z prelomu 18./19. storočia a sú autorskoprávne voľnými. Múzeum chce propagačný materiál rozdávať v priestoroch múzea a umiestniť pred výstavou na svoju webovú stránku. Vzhľadom na to, že súčasťou materiálu sú autorskoprávne voľné diela, nie je potrebné aplikovať § 57 AZ. V prípade vytvorenia materiálu interne zamestnancom múzea na to určeným, možno tiež aplikovať zamestnanecký režim. Múzeum teda môže tento materiál voľne používať a vzhľadom na použitie autorskoprávne voľných diel (socha a obraz z prelomu 18./19. storočia) nie je obmedzované trvaním výstavy.

9.3. Digitalizácia a použitie zbierkových predmetov

Digitalizácia zbierkových predmetov je aktuálnym trendom v mnohých štátoch po celom svete. Jej hlavnými benefitmi sú jednak možnosť ochrany, uchovania zbierkového predmetu, ale aj možnosť nového spôsobu prezentácie múzea. Obmedzujúcim faktorom sú často autorské práva, ktoré nevykonáva priamo múzeum. Dôvodom je buď nadobudnutie zbierkového predmetu od inej osoby ako autora (alebo iného nositeľa práv) alebo neriešenie licenčných podmienok v procese nadobudnutia zbierkového predmetu¹⁹.

¹⁹ Pozri kapitolu 3 publikácie.

Samotnú možnosť digitalizácie sme si bližšie rozobrali v časti o odbornej ochrane zbierkových predmetov. Ide o aktivitu, ktorá je súčasťou výnimiek a obmedzení, konkrétne § 49 AZ, a preto na samotnú digitalizáciu nie je potrebné získavať súhlas autora, resp. iného nositeľa práv. Preto sa presunieme do fázy, kde už digitálne objekty máme zhotovené a je potrebné doriešiť, akým spôsobom ich múzeum môže použiť.

Základnú úpravu použitia bez potreby získania osobitného súhlasu nájdeme v § 48 AZ upravujúcom použitie prostredníctvom koncového terminálu. V zmysle § 48 AZ *do autorského práva nezahŕňa knižnica, archív, múzeum alebo škola, ktorá bez súhlasu autora použije vyhotovením rozmnoženiny alebo verejným prenosom pre potrebu fyzickej osoby prostredníctvom na to určeného koncového zariadenia umiestneného v priestoroch knižnice, archívu, múzea alebo školy dielo uložené v knižnici, archíve, múzeu alebo v škole, a to na účel vzdelávania, bádania alebo výskumu, ak to nie je v rozpore s podmienkami nadobudnutia alebo použitia takého diela knižnicou, archívom, múzeom alebo školou.*

Sumarizáciou možno identifikovať nasledovné základné znaky použitia, ktoré možno podradiť pod výnimku upravenú v § 48 AZ:

- a) ide o knižnicu, archív, múzeum alebo školu – táto podmienka je v prípade múzea splnená vždy,
- b) vyhotovenie rozmnoženiny alebo verejný prenos,
- c) použitie prostredníctvom koncového terminálu – napr. pc alebo rôzne pevné tablety,
- d) v priestoroch inštitúcie – uvedené vylučuje rôzne online možnosti prístupu,
- e) za účelom vzdelávania, bádania, výskumu.

Keď sa bližšie pozrieme na dovoľené konanie v rámci výnimky, najväčším obmedzením je povinnosť použiť koncový terminál umiestnený v priestoroch inštitúcie. To už automaticky vylučuje akékoľvek sprístupňovanie prostredníctvom internetu, kde by mal používateľ prístup k zbierkovým predmetom priamo z domu. Takýto „diaľkový“ prístup by už bolo potrebné riešiť osobitne prostredníctvom rôznych licenčných zmlúv.

Príklad

Múzeum zdigitalizovalo umelecké fotografie z 80. rokov 20. storočia, ktoré sú stále

autorskoprávne chránené. V rámci priestorov múzea je zriadená študovňa, kde sú dostupné tablety, na ktorých si možno prezerat rôzne digitálne zbierkové predmety. Múzeum prostredníctvom tabletov umožňuje prístup aj k digitalizovaným fotografiám. Vzhľadom na obmedzenie výnimky nie sú fotografie dostupné na webovej stránke múzea.

9.4. Sprístupnenie zbierkových predmetov verejnosti

Pojem sprístupnenie zbierkových predmetov verejnosti v tejto časti používame ako autorskoprávny pojem definovaný priamo v AZ. V jednoduchosti by sme sprístupnenie diela verejnosti mohli považovať za „použitie – umiestnenie na internete.“ Úplne základnou aktivitou je umiestnenie digitálneho zobrazenia zbierkového predmetu na webovej stránke múzea. Ide o konanie, ktoré je autorskoprávne chránené a je potrebné posúdiť oprávnenosť takého použitia pri jednotlivých zbierkových predmetoch. V tejto oblasti AZ neupravuje žiadnu výnimku alebo obmedzenie, ktorú by sme na sprístupnenie diela verejnosti vedeli aplikovať.

Múzeum môže digitálne zobrazenie zbierkového predmetu sprístupniť verejnosti, ak:

- a) zbierkový predmet nie je vôbec chránený autorským právom, pretože nie je dielom – napr. archeologické nálezy, ktoré sa digitalizovali 2D,
- b) ide o autorskoprávne predtým chránený zbierkový predmet, ktorému už uplynula doba ochrany – aktuálne ide pri autorskom diele o 70 rokov po smrti autora (tzv. voľné dielo),
- c) ide o autorskoprávne chránený zbierkový predmet, ku ktorému má múzeum podpísanú licenčnú zmluvu s autorom, resp. iným nositeľom práv – licenčná zmluva môže byť podpísaná:
 - ako súčasť nadobudnutia zbierkového predmetu do múzejného fondu – licenčné ustanovenia mohli byť súčasťou pôvodnej zmluvy k nadobudnutiu zbierkového predmetu alebo bola podpísaná osobitná licenčná zmluva,
 - v neskoršej fáze v rámci aktivít smerujúcich k vysporiadaniu autorských práv (osobitná licenčná zmluva),
- d) ide o autorskoprávne chránený zbierkový predmet, ktorý je osirelým dielom – podrobnejšie nižšie.

Príklad

Múzeum má v zbierkovom fonde obraz zo začiatku 19. storočia. Vzhľadom na typ predmetu ide o zbierkový predmet vo všeobecnosti chránený autorským právom. Aj napriek rôznym výskumným aktivitám sa nepodarilo vyhľadať autora obrazu. Vzhľadom na obdobie vzniku obrazu, začiatok 19. storočia, nie je potrebné autorské práva osobitne riešiť. Obraz je z dôvodu uplynutia času autorskoprávne voľným. Múzeum môže obraz zdigitalizovať, aj následne umiestniť digitálne zobrazenie obrazu na webovú stránku múzea.

V rámci sprístupnenia zbierkových predmetov verejnosti s cieľom osloviť najširšiu verejnosť možno využiť:

- sprístupnenie prostredníctvom portálu kultúrneho dedičstva *Slovakiana.sk*,
- sprístupnenie prostredníctvom európskeho portálu *Europeana.eu*²⁰.

9.5. Osirelé diela

Osirelé diela sú pomerne novým právnym inštitútom, ktorého základom je priamo smernica o osirelých dielach, vytvorená ako súčasť európskej autorskoprávnej legislatívy. Cieľom je umožniť isté spôsoby použitia zbierkových predmetov chránených autorským právom aj napriek tomu, že sa v praxi nepodarilo dohľadať konkrétneho autora/nositela práv.

Nedohľadanie autora/nositela práv môže spočívať v nasledovnom:

1. Autóra/nositela práv sa nepodarilo vôbec identifikovať – napr. nevieme kto je autorom sochy, obrazu, atď.,
2. Autóra/nositela práv sa podarilo identifikovať, ale nie vyhľadať – napr. síce vieme kto je autorom sochy, obrazu a pod., ale nevieme danú osobu vyhľadať, aby sme s ňou mohli podpísať licenčnú zmluvu²¹.

20 K sprístupňovaniu kultúrneho dedičstva na portáli Europeana.eu pozri aj EUROPEANA. *The More You Give. The More You Get. Europeana Publishing Framework*. 2017, 42 s. [online]. http://pro.europeana.eu/files/Europeana_Professional/Publications/europeana-publishing-framework-v1.1.pdf [cit. 27.2.2017].

21 Pozri RINGNALDA, A. *Orphan Works, Mass Rights Clearance, and Online Libraries: The Flaws of the Draft Orphan Works Directive and Extended Collective Licensing as a Solution*. In: *Medien und Recht International*, č. 8, 2011, s. 2-3 [online]. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2369974 [cit. 25.2.2017].

Základnú právnu úpravu osirelých diel nájdeme v § 10 AZ a v § 51 AZ. Je potrebné upozorniť, že využitie inštitútu osirelých diel nie je všeobecne využiteľné kýmkoľvek a nemožno ho aplikovať na všetky zbierkové predmety. AZ obsahuje jednak subjektovú limitáciu, limitáciu z hľadiska predmetov ochrany a limitáciu v rozsahu generovania príjmov. **Z pohľadu subjektov je využitie inštitútu osirelého diela limitované v prospech nasledovných subjektov:**

- knižnica,
- archív,
- múzeum,
- škola,
- zákonný depozitár²².

Z pohľadu **rozsahu zbierkových predmetov** možno inštitút osirelých diel aplikovať na:

- slovesné dielo vyjadrené v písomnej forme, najmä kniha, časopis, noviny,
 - hudobné dielo vyjadrené v písomnej forme,
 - audiovizuálne dielo,
- ak sú uložené u niektorého z oprávnených subjektov vyššie.

Z hľadiska **generovania príjmov** ide o nasledovnú limitáciu:

- osirelé dielo nemožno použiť na získanie priameho alebo nepriameho majetkového prospechu,
- v rámci použitia osirelého diela možno požiadať o úhradu účelne vynaložených nákladov.

Celkový proces, ako sa zo zbierkového predmetu môže stať osirelý zbierkový predmet v zmysle AZ, má niekoľko fáz. Mohli by sme ich rozčleniť do nasledovných krokov:

1. Identifikácia zbierkového predmetu a základných údajov, ktoré budeme potrebovať pre ďalšie kroky,
2. Realizácia dôsledného vyhľadávania,
3. Splnenie oznamovacej povinnosti.

²² Pozri § 35 zákona č. 40/2015 Z. z. č. 40/2015 Z. z. o audiovizii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Súčasťou prvého kroku by mala byť snaha o čo **najpresnejšie popísanie zbierkového predmetu**. Problémy spojené s nemožnosťou identifikácie autora/nositela práv majú často pôvod v nedostatkoch v metadátochých záznamoch. Pri niektorých zbierkových predmetoch, hlavne pri menej známych autoroch, je pomerne náročné získať rozsah údajov potrebných pre správne posúdenie autorskoprávnej ochrany. Súčasťou prvého kroku by mala byť revízia zbierkového predmetu a overenie stavu metadát – či možno niektoré údaje doplniť prostredníctvom realizovania základného výskumu alebo ide o maximum, ktoré možno z dostupných zdrojov v aktuálnom období dosiahnuť.

Druhým krokom je potreba realizovania tzv. **dôsledného vyhľadávania**. Ide o podmienku, ktorá je súčasťou smernice o osirelých dielach aj AZ. Realizácia dôsledného vyhľadávania je podmienkou zmeny statusu zbierkového predmetu na predmet osirelý. V zmysle AZ je dôsledné vyhľadávanie definované ako *získavanie informácií v dobrej viere na základe žiadosti o poskytnutie informácií, ku ktorým nemá osoba podľa § 51 ods. 1 priamy prístup z informačných zdrojov podľa prílohy č. 1 pre kategóriu diel uvedených v prílohe č. 1 na účely určenia, či je dané dielo osirelým dielom*. Aj napriek zložitejšej definícii, samotný postup dôsledného vyhľadávania nie je po právnej stránke problematický. Náročnejšia môže byť už časová a personálna stránka na strane múzea.

Základom dôsledného vyhľadávania je overenie zdrojov uvedených v prílohe č. 1 AZ. Cieľom je zistiť, či sa v iných kvalifikovaných databázach nenachádzajú informácie potrebné k identifikácii alebo vyhľadaniu autora/nositela práv. Príloha č. 1 AZ upravuje 4 základné oblasti zdrojov na dôsledné vyhľadávanie, ktoré sú rozdelené podľa **nasledovných predmetov**:

- 1) knihy,
- 2) noviny, časopisy, odborné časopisy a periodiká,
- 3) fotografické diela, iné diela výtvarného umenia a architektonické diela,
- 4) audiovizuálne diela a zvukové záznamy.

Pre ilustráciu uvádzame dve oblasti, s ktorými sa môžu múzeá v praxi najčastejšie stretnúť, a to:

V prípade, ak ide o **knihy**, je potrebné overenie nasledovných databáz:

- a) povinné výtlačky, katalógy knižníc a úradné záznamy vedené knižnicami a inými inštitúciami,

- b) asociácie vydavateľov a autorov v príslušnej krajine,
- c) existujúce databázy a registre, register autorov slovesných diel, výkonných umelcov a nositeľov ich práv WATCH, medzinárodné štandardné číslo knihy ISBN a databázy kníh vydaných tlačou,
- d) databázy príslušných organizácií kolektívnej správy, najmä organizácií spravujúcich práva na rozmnožovanie,
- e) zdroje zahŕňajúce databázy a registre vrátane projektu virtuálny medzinárodný súbor autorít VIAF a prístupný register informácií o autor-ských právach a osirelých dielach ARROW.

Ak ide o **fotografické diela, iné diela výtvarného umenia a architektonické diela, ktoré sa nachádzajú v knihách, odborných časopisoch, novinách a zábavných časopisoch**, alebo iné diela je potrebné overiť:

- a) zdroje uvedené v knihách a novinách, časopisoch, odborných časopisoch a periodikách,
- b) databázy príslušných organizácií kolektívnej správy predovšetkým pre diela výtvarného umenia, fotografické diela a architektonické diela, vrátane organizácií spravujúcich práva na rozmnožovanie,
- c) databázy obrazových agentúr.

Upozorňujeme, že v prípade napr. fotografií sú myslené výlučne fotografie, ktoré sú súčasťou knihy, odborných časopisov a pod. Inštitút osirelých diel teda nie je plošne aplikovateľný na akékoľvek fotografie, nevzťahuje sa na samostatné fotografie.

Na podanie žiadosti organizácii, ktorá spravuje príslušnú databázu, nie je predpísaná žiadna záväzná forma. Postačuje jednoduchá formulácia žiadosti o preverenie databázy s popisnými údajmi o zbierkovom predmete. Niektoré z databáz môžu mať vytvorené aj rôzne online spôsoby podania žiadosti.

Výsledky dôsledného vyhľadávania je potrebné uchovať a bez zbytočného odkladu poskytnúť Slovenskej národnej knižnici správu o výsledkoch dôsledného vyhľadávania, použití osirelého zbierkového predmetu a kontaktné údaje. Slovenská národná knižnica vystupuje v pozícii vnútroštátnej autority zastrešujúcej agendu osirelých diel.

Následne po dôslednom vyhľadávaní možno pristúpiť k samotnému **požitiu osirelého zbierkového predmetu**. Ten možno podľa § 51 ods. 1 AZ použiť:

- a) vyhotovením rozmnoženiny na účely digitalizácie, indexácie, katalogizovania, uchovávanía, reštaurovanía alebo na účely umožnenia prístupu verejnosti,
- b) sprístupňovaním verejnosti.

Významným je práve **sprístupnenie verejnosti, čo umožňuje múzeu umiestniť digitálne zobrazenie zbierkového predmetu na svoju webovú stránku**, resp. na iný portál, a uvedeným spôsobom sprístupňovať širšej verejnosti kultúrne dedičstvo.

Príklad

Múzeum má v zbierkovom fonde zbierkový predmet, notový záznam neznámeho autora z 80. rokov 20. storočia. Vzhľadom na kategóriu predmetu a rok vytvorenia ide o zbierkový predmet pravdepodobne chránený autorským právom (nevieme určiť rok úmrtia autora, preto predpokladáme, že dielo je chránené). Zbierkový predmet bol nadobudnutý darovaním od osoby, ktorá notový záznam získala predchádzajúcim darovaním od známeho. Múzeu sa aj napriek snahe nepodarilo získať potrebné informácie o možnom autorovi. Vzhľadom na kultúrnu hodnotu notového záznamu by ho múzeum chcelo zdigitalizovať a umiestniť na svojej webovej stránke. Na digitalizáciu možno použiť výnimku umožňujúcu vyhotovenie rozmnoženiny pre archivačné účely. Problémom je samotné sprístupnenie na webovej stránke. Preto sa múzeum rozhodlo využiť režim osirelých diel. Po zrealizovaní dôsledného vyhľadávania, kde sa overili informačné zdroje uvedené v prílohe č. 1 AZ, sa nepodarilo nájsť žiadne nové informácie. Výsledky dôsledného vyhľadávania si múzeum archivovalo a zbierkový predmet umiestnilo na svojej webovej stránke vzhľadom na získanie statusu osirelého zbierkového predmetu. Múzeum následne podľa § 51 ods. 5 AZ zaslalo notifikáciu Slovenskej národnej knižnici.

Možnosť použiť identifikovaný osirelý zbierkový predmet nie je časovo neobmedzená. Podľa smernice o osirelých dielach aj AZ môže **autor kedykoľ-**

vek status osirelého diela ukončiť. Potrebné je písomné oznámenie adresované Slovenskej národnej knižnici, ktorá o tom následne upovedomí múzeum používajúce osirelý zbierkový predmet. V rámci používania myslíme iba dva spôsoby uvedené vyššie, ktoré sa priamo týkajú osirelého zbierkového predmetu.

9.6. Rozšírená hromadná licenčná zmluva

Ďalšou z alternatív, ktorú môžu múzeá využiť pri sprístupňovaní väčšieho množstva zbierkových predmetov chránených autorským právom, je inštitút rozšírených hromadných licenčných zmlúv. Právnu úpravu predstavuje § 79 a § 80 AZ.

Rozšírenú hromadnú licenčnú zmluvu uzatvárajú OKS, každá vo svojej oblasti zamerania. Štandardne OKS v rámci zmluvnej agendy udeľujú súhlas na použitie predmetov ochrany iba v prípade, ak zastupujú konkrétneho autora²³. Rozdielom pri rozšírenej hromadnej licenčnej zmluve je, že možno získať súhlas aj na použitie tých predmetov, ktorých autorov OKS nezastupuje. V prípade, ak autora nemožno reálne vyhľadať, z dôvodu limitácie predmetov nemožno využiť ani systém osirelých diel a autora nezastupuje ani OKS, ide o jedinú možnosť ako získať súhlas na použitie ešte chráneného zbierkového predmetu okrem podpísania licenčnej zmluvy priamo s autorom. Je však potrebné upozorniť, že rozšírená hromadná licenčná zmluva sa neuzatvára na použitie konkrétneho zbierkového predmetu, ale plošne na použitie všetkých predmetov ochrany v istej oblasti – len zákonom stanovenými spôsobmi použitia²⁴. Použitie diel v rámci rozšírenej hromadnej licenčnej zmluvy tiež zväčša nie je bezodplatným.

Aj z dôvodu výrazného zásahu do zmluvnej voľnosti autorov pri rozhodovaní sa o uzatvorení licenčnej zmluvy sú možnosti, kedy možno rozšírenú hromadnú licenčnú zmluvu uzavrieť, presne špecifikované v § 80 AZ.

Osobitnou súčasťou rozšírených hromadných licenčných zmlúv je aj inštitút obchodne nedostupných diel. Ten sa môže stať základom vytvorenia obchodného modelu prístupu k obchodne nedostupným dielam, ktorých definícia je súčasťou § 12 ods. 1 AZ. Z hľadiska predmetu je limitáciou aplikácia na vy-

²³ Rozdielom je napr. povinná kolektívna správa práv, kedy autor/nositeľ práv nie je oprávnený na individuálny výkon svojich majetkových práv. *Pozri § 146 AZ.*

²⁴ Autor má niekoľko možností ako vylúčiť aplikáciu rozšírených hromadných licenčných zmlúv na jeho diela. *Pozri § 79 ods. 1 písm. b) AZ a § 79 ods. 2 AZ.*

dané slovesné dielo vyjadrené v písomnej forme, najmä kniha, časopis a noviny. Z tohto pohľadu je využitie režimu obchodne nedostupných diel v aktuálnej po-dobe primárne záležitosťou knižníc²⁵.

9.7. Popis súvisiacej múzejnej dokumentácie s dôrazom na AZ

Z pohľadu autorskoprávnej ochrany je možné vyčleniť nasledujúce druhy mú-zejnej dokumentácie:

A: Scenár výstavy, expozície, alebo, inej odbornej, výchovno-vzdelávacej a prezentačnej aktivity podľa § 3 AZ.

B: Výstava v zmysle § 130 a §131 AZ.

C: Umelecký výkon v zmysle § 94 AZ ako predvedenie, prednes alebo iné tvorivé vykonanie umeleckého diela alebo diela tradičnej ľudovej kultúry spevom, hraním, recitáciou, tancom alebo iným spôsobom.

D: Zmluva o dielo podľa § 91 AZ – Dielo na objednávku, s licenčnými ustanoveniami, ak nie sú postačujúce výnimky v AZ, resp. ustanovenia zmluvy na objednávku a nejde o zamestnanecké dielo v zmysle § 90 AZ. Používa sa v múzeu napr. pri zhotovovaní celého scenára alebo jeho časti, grafického návrhu, výstupu edičnej činnosti, umeleckého výkonu a pod. spravidla externými sub-jektami.

E: Licenčná zmluva na získanie súhlasu na použitie scenára, návrhu, vý-stupu edičnej činnosti a pod. od autora/výrobcu, alebo nositeľa autorských práv, ak licencia nebola riešená žiadnym spôsobom, a nie sú postačujúce výnimky v AZ, resp. ustanovenia zmluvy na objednávku.

F: Licenčná zmluva na vydanie diela v zmysle § 75 AZ, ktorou autor ude-ľuje licenciu na vyhotovenie rozmnoženín slovesného, divadelného, hudobného,

²⁵ Celkovo k rozšíreným hromadným licenčným zmluvám *pozri* AXHAMN, J., GUIBAULT, L. *Cross-border extended collective licensing: a solution to online dissemination of Europe's cultural heritage?* Final report prepared for EuropeanaConnect, IViR, 2011, 91 s. [online]. <http://www.ivir.nl/publicaties/download/292> [cit. 25.2.2017].

fotografického, kartografického alebo iného diela výtvarného umenia, na verejné rozširovanie týchto rozmnoženín alebo ich sprístupňovanie verejnosti.

G: Zmluva o výpožičke zbierkového predmetu s licenčnými ustanoveniami o využití predmetu ako autorského diela počas trvania výpožičky, ak nie sú postačujúce výnimky v AZ napr. § 50 AZ Použitie diela verejným vystavením.

H: Zmluva o nájme zbierkového predmetu s licenčnými ustanoveniami o využití predmetu ako autorského diela počas trvania nájmu, ak nie sú postačujúce výnimky v AZ, napr. § 50 AZ Použitie diela verejným vystavením.

I: Zmluva o úschove v prípade predmetu – depozitu, v ktorej sú určené podmienky úschovy, vrátane licenčných ustanovení o využívaní predmetu ako autorského diela.

10. Licencie Creative commons

10.1. Základná charakteristika a spôsob ich využitia

Verejné licencie sa stali neodmysliteľnou súčasťou šírenia predmetov ochrany v digitálnom prostredí, pričom úlohu môžu zohrávať aj v procese masovej digitalizácie. S nástupom internetu a s nárastom autorskej tvorby bola čoraz viac pociťovaná potreba vytvorenia flexibilného nástroja, ktorý umožní autorom šíriť svoje diela a používateľom umožní jednoduchým spôsobom získať informácie o dovoľenom použití.

Na to, aby bolo možné verejné licencie správne aplikovať, je potrebné porozumieť dvom základným procesom, a to:

- základné fungovanie verejných licencií,
- proces digitalizácie a situácie, v ktorých skutočne dochádza k vytváraniu nových predmetov ochrany.

V zmysle právnej úpravy sú verejné licencie nevýhradné a bezodplatné licenčné zmluvy (§ 76 ods. 3 AZ) uzatvárané neformálnym spôsobom. K uzatvoreniu licenčnej zmluvy dochádza prostredníctvom dvoch právnych úkonov, a to ponukou udelenia licencie právnym úkonom smerujúcim voči neurčitým osobám (§ 76 ods. 1 AZ) pričom konanie, z ktorého možno vyvodiť súhlas s podmienkami licencie, je považované za prijatie ponuky (§ 76 ods. 1 AZ).

Možnosť vytvárania verejných licencií nie je okrem základných zákonných limitov obmedzená. Ktokoľvek je oprávnený vytvoriť vlastnú verziu licencie, ktorá sa na vytvárané predmety ochrany aplikuje. Najznámejším zástupcom verejných licencií na poli kultúry sú už dlhodobo licencie Creative Commons, ktorých prvá verzia sa začala vytvárať v USA v roku 2001²⁶. Ide o rozvinutú štandardizovanú skupinu licencií používaných v rôznych štátoch sveta, ktoré umožňujú šíriť digitálne rozmnoženiny diel bez zdĺhavého kontraktačného procesu a bez potreby úhrady odmeny v prospech autora.

Celkovo je vytvorených 6 základných druhov licencií Creative Commons a dve „označenia“. Všetky licencie sú rôznou kombináciou základných prvkov

²⁶ *Bližšie k vysvetleniu licencií Creative Commons a ich použitiu v rámci otvoreného prístupu v LESSIG, L. Free Culture. New York: THE PENGUIN PRESS, 2004, s. 282-286 [online]. <http://www.free-culture.cc/freeculture.pdf> [cit. 28.1.2017].*

vyjadrených prostredníctvom jednoduchých piktogramov. K základným prvkom licencií Creative Commons patrí:

Attribution / uviesť autora	BY	autor alebo iný nositeľ práv udeľuje používateľom súhlas na vyhotovovanie rozmnoženín, verejné rozširovanie, verejné vystavovanie a spracovanie (vytvorenie odvodeného diela) za predpokladu uvedenia mena autora/iného nositeľa práv
Noncommercial / nepoužívať dielo komerčne	NC	autor alebo iný nositeľ práv udeľuje používateľom súhlas na vyhotovovanie rozmnoženín, verejné rozširovanie, verejné vystavovanie a spracovanie (vytvorenie odvodeného diela), avšak len pre nekomerčné účely
No Derivative Works / žiadne odvodené diela	ND	autor alebo iný nositeľ práv udeľuje používateľom súhlas na vyhotovovanie rozmnoženín, verejné rozširovanie, verejné vystavovanie, avšak len v pôvodnej podobe; neudeľuje sa súhlas na vytváranie odvodených diel (spracovanie/preklad)
Share Alike / zachovať licenciu	SA	autor alebo iný nositeľ práv udeľuje používateľom súhlas na verejné rozširovanie odvodených diel alebo iných predmetov ochrany, avšak len za predpokladu aplikácie identickej licencie Creative Commons (licencie s prvkom Share Alike) pre odvodené diela

Kombinácia týchto prvkov vyústila k vytvoreniu 6 druhov licencií, kde je možné si zvoliť tú licenciu, ktorá najviac vyhovuje potrebám autora.

Tabuľka – Piktogramy a stručný popis licencií Creative Commons.

ATTRIBUTION	BY		Uviesť autora
ATTRIBUTION NON- COMMERCIAL	BY-NC		Uviesť autora a nepoužívať dielo komerčne
ATTRIBUTION SHARE ALIKE	BY-SA		Uviesť autora a pri odvodených dielach zachovať licenciu
ATTRIBUTION NO DERIVATIVES	BY-ND		Uviesť autora a nezasahovať do diela/nemeniť dielo
ATTRIBUTION NON- COMMERCIAL SHARE ALIKE	BY-NC-SA		Uviesť autora, nepoužívať dielo komerčne a pri odvodených dielach zachovať licenciu
ATTRIBUTION NON- COMMERCIAL NO DERIVATIVES	BY-NC-ND		Uviesť autora, nepoužívať dielo komerčne a nezasahovať do diela/ nemeniť dielo

Autor, ktorý sa rozhodne využiť licencie Creative Commons si vyberie niektorú z licencií vzhľadom na to, aké možnosti použitia chce ďalším osobám umožniť. Situáciu si môžeme vysvetliť na nasledovnom príklade.

Príklad

Umelecký autor fotografií sa rozhodne umožniť ich legálne šírenie na internete. Na túto činnosť sa rozhodne využiť verejnú licenciu Creative Commons. Vyberie si licenciu Creative Commons Attribution (CC BY), kde jedinou povinnosťou pre osoby používajúce fotografie je uviesť meno autora (zdroj). Fotografie následne umiestni na svoju webovú stránku spolu s uvedením zvolenej licencie, znázornením licencie a odkazom na licenčné podmienky. Ide o úvodnú fázu ponuky licencie. Návštevník webovej stránky ihneď po zobrazení webovej stránky vie, akým spôsobom sú fotografie licencované a akým spôsobom môže fotografie použiť. Akceptáciou licenčných podmienok na strane návštevníka webovej stránky je napr. trvalé vyhotovenie rozmnoženiny fotografie.

Ako vidno z vyššie uvedeného príkladu, využitie licencií Creative Commons je pomerne jednoduché tak pre autora, ako aj pre používateľa. Autor nemusí vytvárať licenčné podmienky, tie sú už vytvorené pri jednotlivých licenciách Creative Commons. Vyberie si niektorú z licencií a jednoducho ju pripojí k dielu. Pri publikáciách môže ísť o umiestnenie na stranu, kde sa bežne nachádzajú informácie o vydavateľoch a pod. V digitálnej podobe môže ísť o umiestnenie na webovej stránke pri diele autora. Pri digitálnom použití je možné si stiahnuť z webovej stránky Creative Commons html kód a vložiť ho priamo do zdrojovej časti webovej stránky, kde budú diela umiestnené²⁷.

Pre používateľa je využitie licencií Creative Commons výhodné napr. v tom, že z popisu licencie Creative Commons a dostupných piktogramov (obrazové znázornenie licencie) vie ihneď určiť, akým spôsobom môže dielo použiť. Nie je potrebné zdĺhavé štúdium a posudzovanie licenčných podmienok. Výhodou je aj medzinárodná použiteľnosť, rovnaké licencie Creative Commons sa aktuálne používajú po celom svete.

27 S výberom licencií Creative Commons môže pomôcť jednoduchý nástroj dostupný na oficiálnej webovej stránke Creative Commons. Súčasťou výberu je v poslednom kroku aj vygenerovanie html kódu. Aktuálne je dostupný aj v českom jazyku. *Pozri* [online].<https://creativecommons.org/choose/?lang=cs> [cit. 28.1.2017].

Dôvody používania licencií Creative Commons:

- medzinárodná zrozumiteľnosť,
- graficky vyjadrené práva a povinnosti používateľa,
- jednoduchá aplikácia,
- obrovské množstvo dostupného materiálu.

V súvislosti s používaním licencií Creative Commons sa možno stretnúť ešte s dvomi „označeniami“, a to:

- CC0,
- Public Domain Mark.

Tabuľka – Piktogramy a stručný popis označení Creative Commons

CC0		“No Rights Reserved” / Žiadne práve vyhradené
PUBLIC DOMAIN MARK		“No Known Copyright” / Žiadne známe autorské práva

Označenie CC0 sa využíva v prípade, ak sa autor, nositeľ práv chce vzdať všetkých práv k vytvorenému predmetu ochrany. Pokiaľ vzdanie sa práv nie je možné, čo je aj o prípad nášho AZ, autor udeľuje používateľom najširšiu možnú licenciu. Označenie CC0 sa bežne používa pri sprístupňovaní rôznych datasetov s cieľom umožniť čo najširšie použitie. CC0 využíva napríklad aj celoeurópsky portál Europeana na sprístupňovanie metadát pri jednotlivých zbierkových predmetoch²⁸, ako aj slovenský portál kultúrneho dedičstva *Slovakiana.sk*.

Public Domain Mark je označením, ktorého cieľom je poskytnúť kvalifikovanú informáciu o tom, že určitý predmet je autorskoprávne voľným. Označenie by sa malo aplikovať iba na predmety, kde možno s istotou určiť, že sú autorskoprávne voľnými, t.j. nie v prípade ak nemožno autora dohľadať. Využívajú ho prevažne zahraničné pamäťové a fondové inštitúcie, ktoré aplikáciou tohto označenia dávajú používateľovi jasnú a prehľadnú informáciu o stave právnej ochrany. Prepojenie so zbierkovým predmetom umožňuje aj lepšiu vyhľadateľnosť na internete a súvisiace širšie použitie verejnosťou.

²⁸ Pozri Europeana. *Europeana adopts new data exchange agreement, all metadata to be published under CC0* [online]. <https://creativecommons.org/2011/09/22/europeana-adopts-new-data-exchange-agreement-all-metadata-to-be-published-under-cc0/> [cit. 28.1.2017].

10.2. Obmedzenie aplikácie verejných licencií

V kontexte digitalizácie môže nastať problém pri snahe o aplikáciu verejných licencií na vytváranie digitálne rozmnoženiny. Znova je potrebné si pripomenúť cieľ, ktorým je verné zachovanie zbierkového predmetu v digitálnej forme. Tvorivý aspekt potrebný na vytvorenie autorského diela by preto nemal zohrávať žiadnu úlohu. Preto v prípade vytvorenia digitálnej rozmnoženiny napr. fotografie, obrazu a pod., kde môže ísť o predmety chránené autorským právom, nevznikajú nové autorské práva konkrétnej pamäťovej a fondovej inštitúcie (ani ku zbierkovému predmetu, ktorý sa digitalizuje, ani k výsledku digitalizácie – fotografii). Preto aj z hľadiska možného ďalšieho sprístupňovania nie je na rozhodnutí pamäťovej a fondovej inštitúcie, či sa na digitálnu rozmnoženinu aplikuje verejná licencia alebo nie. Ide stále o rozhodnutie pôvodného autora digitalizovaného zbierkového predmetu, keďže **proces digitalizácie smeruje k zmene formy a nie k tvorivému zachyteniu zbierkového predmetu**²⁹. Ide o pomerne častý problém v zahraničí, kde sa verejné licencie aplikovali na akýkoľvek obrázok sprístupnený prostredníctvom internetu bez ohľadu na aktuálny stav autorskoprávnej ochrany³⁰.

Odišná situácia je pri objektoch, ktoré v procese vznikajú priamo ako digitálne objekty. Zväčša ide o audiovizuálne záznamy (napr. sú zaznamenané nehnuteľné kultúrne pamiatky, ľudové tance a pod.) alebo rôzne druhy animácií. V takomto prípade možno uvažovať o práve pamäťovej a fondovej inštitúcie

29 Problém s aplikáciou verejných licencií v kontexte prebiehajúcich svetových digitalizačných projektov je značný. Množstvo inštitúcií aplikuje verejné licencie na digitálne rozmnoženiny zbierkových predmetov, ktoré sú už dlhé roky súčasťou *public domain*, t. j. majetkové práva už dávno uplynuli. Proces digitalizácie pozostáva zo zmeny analógového formátu na digitálny. V samotnom procese nedochádza k tvorivému vkladu žiadnych subjektov. V prípade, ak by osoby tvorivo vplývali na výsledok digitalizácie, nešlo by o reálne zachytenie zbierkového predmetu, ale skôr o vznik nového diela. K problematike nevhodnej aplikácie verejných licencií pozri napr. SANDERHOFF, M. *This belongs to you On openness and sharing at Statens Museum for Kunst*. In. SANDERHOFF, M. (ed.) *Sharing is Caring*. Copenhagen:Statens Museum for Kunst, 2014, s. 81-82 [online]. http://www.smk.dk/fileadmin/user_upload/Billeder/forsiden/94124_sharing_is_Caring_UK.pdf [cit. 28.1.2017].

30 Popis niektorých projektov aplikujúcich rôznu formu sprístupnenia zbierkových predmetov verejnosti možno nájsť v SANDERHOFF, M. *This belongs to you On openness and sharing at Statens Museum for Kunst*. In. SANDERHOFF, M. (ed.) *Sharing is Caring*. Copenhagen:Statens Museum for Kunst, 2014, s. 76-81 [online]. http://www.smk.dk/fileadmin/user_upload/Billeder/forsiden/94124_sharing_is_Caring_UK.pdf [cit. 28.1.2017].

rozhodovať o spôsobe použitia, no je potrebná existencia jednej z dvoch možností. Buď je

- digitálny objekt vytvorený v zamestnaneckom režime, kde je potrebné vychádzať najmä z pracovnej náplne konkrétnych zamestnancov alebo
- múzeum má súhlasy od subjektov, ktoré zabezpečili vytvorenie digitálneho objektu (licenčné zmluvy).

Verejné licencie možno tiež vhodne aplikovať na šírenie písaného textu o zbierkových predmetoch. Väčšina zbierkových predmetov má, či už viac alebo menej, rozsiahly popis o histórii, období, prípadne materiálu, z ktorého predmet pochádza. Výskum a identifikáciu uvedených údajov realizuje kurátor múzea. Právne je otázka výkonu majetkových práv riešená vo forme zamestnaneckého režimu. Verejné licencie v tomto prípade môžu poslúžiť ako vhodný nástroj na sprístupnenie informácií v digitálnom prostredí so zachovaním požiadavky uvádzania mena konkrétneho kurátora a samotného múzea pri opakovanom použití. V prípade individuálnej dohody medzi múzeom a kurátorom by bolo možné dohodnúť aj odlišný režim nakladania s dielom.

Ako je zrejme z uvedenej stručnej analýzy rozsahu použiteľnosti verejných licencií v kontexte digitalizácie, sú oblasti, kde táto forma sprístupnenia obsahu má svoj význam a je prospešná. Treba sa však vyvarovať aplikácie verejných licencií na digitálne rozmnoženiny zbierkových predmetov, ktoré sú už dlhé obdobie autorskoprávne voľnými (súčasť *public domain*), čo nepriaznivo vplýva aj na používateľov nadobúdajúcich predstavu, že ide o stále chránený nový obsah.

Pramene

Monografie, periodiká a online zdroje

- **AXHAMN, J., GUIBAULT, L.** *Cross-border extended collective licensing: a solution to online dissemination of Europe's cultural heritage?* Final report prepared for EuropeanaConnect, IViR, 2011, 91 s. [online]. <http://www.ivir.nl/publicaties/download/292> [cit. 25.2.2017].
- **CANAT, J-F., GUIBAULT, L.** *Study on Copyright Limitations and Exceptions for Museum.* WIPO. 30th SCCR, 2015, 140 s. [online]. <http://www.ivir.nl/publicaties/download/1582> [cit. 28.2.2017].
- **CORBETT, S., BODDINGTON, M.** *Copyright Law and The Digitisation of Cultural Heritage.* Working Paper Series, Working Paper No. 77, 2011, 19 s. [online]. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1806809 [cit. 12.2.2017].
- **LESSIG, L.** *Free Culture.* New York: THE PENGUIN PRESS, 2004, 352 s. [online]. <http://www.free-culture.cc/freeculture.pdf>[cit. 28.1.2017]
- **Europeana.** *Europeana adopts new data exchange agreement, all metadata to be published under CC0* [online]. <https://creativecommons.org/2011/09/22/europeana-adopts-new-data-exchange-agreement-all-metadata-to-be-published-under-cc0/>[cit. 28.1.2017].
- **RINGNALDA, A.** *Orphan Works, Mass Rights Clearance, and Online Libraries: The Flaws of the Draft Orphan Works Directive and Extended Collective Licensing as a Solution.* In. *Medien und Recht International*, č. 8, 2011, s. 3-10 [online]. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2369974[cit. 24.1.2017]
- **SANDERHOFF, M. (ed.)** *Sharing is Caring.* Copenhagen:Statens Museum for Kunst, 2014, 268 s., ISBN 978-87-92023-62-9 [online]. http://www.smk.dk/fileadmin/user_upload/Billeder/forsiden/94124_sharing_is_Caring_UK.pdf [cit. 14.1.2016].
- **ZIMMERMANN, K. A.** *What is Culture? Definition of Culture* [online]. <http://www.livescience.com/21478-what-is-culture-definition-of-culture.html> [cit. 25.2.2017].
- **W3C.** *A Little History of the World Wide Web.* [online]. <http://www.w3.org/History.html> [cit. 10.2.2017]

Metodické usmernenia

- **EUROPEANA.** *The More You Give. The More You Get. Europeana Publishing Framework.* 2017, 42 s. [online]. http://pro.europeana.eu/files/Europeana_Professional/Publications/europeana-publishing-framework-v1.1.pdf [cit. 27.2.2017].
- **MKSR.** *Metodický manuál č. 16. Metodický manuál pre zabezpečenie digitálnych práv.* 2009, 117 s. [online]. http://www.opis.culture.gov.sk/uploads/e1/24/e12400b9d15aa6876a0cae0d02300274/16_metodicky_manual_pre-zabezpecenie-digitalnych-prav.pdf [cit. 27.1.2017].
- **ÚOOÚ.** Metodické usmernenie Úradu na ochranu osobných údajov č. 5/2016 Monitorovanie priestorov verejnosti neprístupných.
- **ÚOOÚ.** Metodické usmernenie Úradu na ochranu osobných údajov č. 2/2016 Označenie monitorovaného priestoru podľa § 15 ods. 7 zákona č. 122/2013 Z. z.

Právne predpisy

- Bernský dohovor o ochrane literárnych a umeleckých diel z 9. septembra 1886 v doplnenom a revidovanom znení (vyhláška MZV č. 133/1980 Zb.).
- Smernica 2001/29/ES Európskeho parlamentu a Rady z 22. mája 2001 o zosúladení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti.
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/48/ES z 29. apríla 2004 o vyožiteľnosti práv duševného vlastníctva.
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/28/EÚ z 25. októbra 2012 o určitých povolených spôsoboch použitia osirelých diel.
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/26/EÚ z 26. februára 2014 o kolektívnej správe autorských práv a práv súvisiacich s autorským právom a o poskytovaní multiteritoriálnych licencií na práva na hudobné diela na online využívanie na vnútornom trhu.
- Výnos Ministerstva kultúry Slovenskej republiky z 10. augusta 2015 č. MK-2544/2015-110/11648 o podrobnostiach vykonávania základných odborných činností v múzeách a v galériách a o evidencii predmetov kultúrnej hodnoty.
- Zákon č. 35/1965 Zb. o literárnych, vedeckých a umeleckých dielach (autorský zákon) v znení neskorších predpisov.

- Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 115/1953 Zb. o autorskom práve (autorský zákon) v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 185/2015 Z.z. Autorský zákon v znení zákona č. 125/2016 Z.z. o niektorých opatreniach súvisiacich s prijatím Civilného sporového poriadku, Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
- Zákon č. 206/2009 Z.z. o múzeách a o galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 383/1997 Z. z. Autorský zákon a zákon, ktorým sa mení a dopĺňa Colný zákon v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 618/2003 Z. z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon) v znení neskorších predpisov.
- Zmluva WIPO o autorskom práve (WCT) z 20. decembra 1996 (oznámenie MZV SR č. 189/2006 Z. z.).
- Zmluva WIPO o výkonoch a zvukových záznamoch (WPPT) z 20. decembra 1996 (oznámenie MZV SR č. 177/2006 Z. z.).

Vecný register

bezpečnostná dokumentácia – 53, 54,
databáza – 17, 20, 21, 22, 24, 25, 29, 30, 31, 32, 37, 40, 41, 44, 46, 47, 48, 59, 67, 71,
78, 79,
depozitárny režim – 59, 61,
digitalizácia – 20, 50, 52, 58, 59, 69, 73, 74, 80, 85, 89, 90,
dokumentačný list – 40,
návrhový list na nadobudnutie – 41,
katalogizačný záznam – 48,
interný materiál – 66, 67, 73,
majetkové práva – 21, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 30, 33, 37, 45, 53, 54, 58, 70, 71, 81,
89, 90,
nálezový denník – 41,
návrh na konzervovanie – 59, 60, 61,
návrh na reštaurovanie – 60, 61,
objekt – 16, 17, 74, 89, 90,
obsah – 14, 16, 17, 21, 27, 30, 50, 52, 57, 64, 67, 90,
osirelé dielo – 15, 28, 40, 69, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 94,
osobnostné práva – 21, 22, 23, 25, 30, 42, 67,
plán evakuácie – 54,
posudok – 40, 41, 42, 48, 50,
public domain – 45, 88, 89, 90,
scenár – 82,
sprístupnenie – 12, 24, 26, 36, 37, 38, 39, 40, 44, 45, 51, 69, 71, 74, 75, 76, 80, 81,
83, 88, 89, 90,
subjekt – 13, 16, 17, 20, 21, 25, 28, 47, 53, 54, 61, 67, 70, 77, 82, 89, 90,
umelecký výkon – 17, 19, 21, 22, 29, 82,
verejné vystavenie – 22, 24, 26, 28, 37, 39, 42, 53, 54, 69, 70, 71, 72, 83,
voľné dielo – 28, 29, 45, 46, 73, 75, 76, 88, 90,
výkonný umelec – 21, 22, 25, 79,
výskumná správa – 41, 48, 66,
výstava – 12, 22, 28, 30, 34, 67, 69, 71, 72, 73, 82,
zamestnanecké dielo – 32, 33, 34, 42, 48, 61, 67, 82,
záznam o konzervovaní – 60, 61,

záznam o reštaurovaní – 60, 61,
záznam o preparovaní – 60, 61,
zmluva darovacia – 35, 42, 48, 70,
zmluva kúpna – 35, 36, 37, 38, 39, 42, 70,
zmluva licenčná – 14, 21, 23, 24, 25, 26, 28, 30, 33, 37, 38, 39, 40, 42, 44, 46, 47, 48,
50, 53, 54, 57, 61, 67, 69, 71, 74, 75, 76, 81, 82, 83, 85, 90,
zmluva na objednávku – 41, 42, 48, 50, 54, 59, 61, 67, 82,
zmluva o dielo – 41, 42, 48, 50, 59, 61, 65, 67, 82,
zmluva o nájme – 51, 53, 54, 83,
zmluva o úschove – 61, 83,
zmluva o výpožičke – 51, 53, 61, 83

(Footnotes)

1 V niektorých prípadoch sa doba ochrany predlžuje až na 70 rokov. Pozri § 102 AZ.

2 V niektorých prípadoch sa doba ochrany predlžuje až na 70 rokov. Pozri § 111 AZ.

